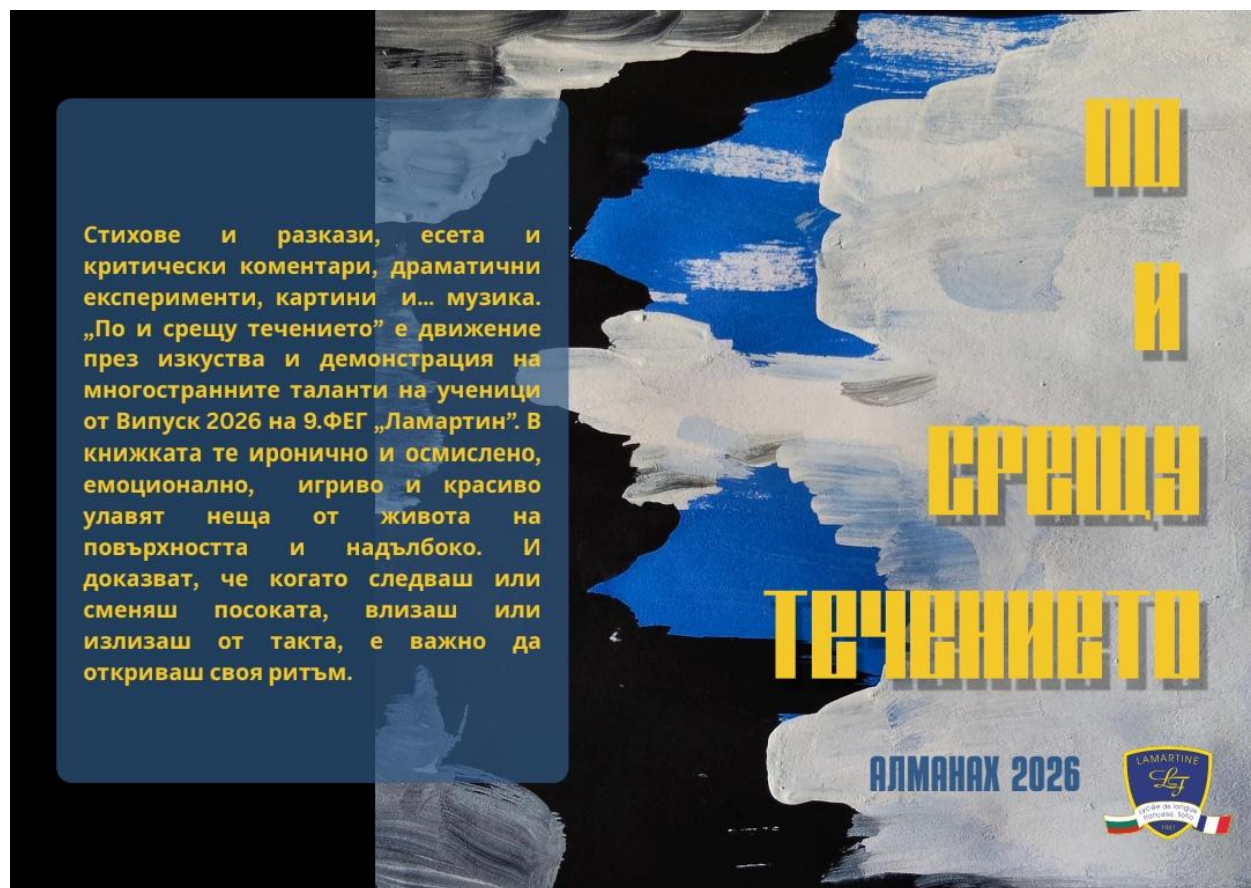

Алманах със стихотворения, разкази и есета на ученици от Випуск
2026 на 9.ФЕГ „Ламартин”

Изданието се реализира с подкрепата на ръководството на 9.ФЕГ и е част от събитията, отбелязващи 65-годишнината на гимназията. Книжката е инициатива на клуб „ЛитАрт”, ръководен от София Тодорова, и събира текстове, картини и музика, създадени от ученици от Випуск 2026.

София Тодорова, редактор и съставител, 2026

Елисавета Таралешкова, художник на корицата, 2026

Съдържание

Литературни текстове

1. Иво Дичов	7
2. Цветелина Минева	9
3. Ерен Огнянов	12
4. Мария Венелинова	17
5. Цветан Стоянов	19
6. Лора Сентова	22
7. Елисавета Таралежкова	23
8. Теодор Лазов	30
9. Симона Токова	31
10. Ива Николова	32
11. Кристиан Тодоров	40
12. Георги Янакиев	40
13. Петър Арнаудов	42
14. Ивайло Йорданов	42
15. Девин Златков	43
16. Калоян Смилов	44
17. Искра Павлова	45
18. Мартин Петков	46
19. Кристина Калина Горанова	48
20. Борис Ангелов	53
21. Александър Домозетов	54
22. Валери Колев	56
23. Недялко Райчев	61
24. Калоян Николов	65
25. Цвета Тенева	73
26. Бойко Киселов	79
27. Алекс Георгиев	81
28. Димитър Мангачев	83
29. Виктор Вълчев	87
30. Андреа Проконова	89
31. Сребрена Иванова	92
32. Калина Боровска	93
33. Александра Ханджиева	94
34. Цветомир Василев	95
35. Анастасия Бурова	98
36. Александър Виденов	99
37. Катерина Йовкова	100

38. <i>Ема Коруджиева</i>	102
39. <i>Емил Николчев</i>	103
40. <i>Дафина Динева</i>	105
41. <i>Лора Рачева</i>	107
42. <i>Ива Николова</i>	111

Илюстрации

1. <i>Елисавета Таралешкова</i>	18, 24,27,29, 64, 86
2. <i>Ива Николова</i>	10, 39, 114, 115
3. <i>Лора Сентова</i>	15, 34, 97
4. <i>Цвета Тенева</i>	77,78
5. <i>Ерен Огнянов</i>	14
6. <i>Искра Павлова</i>	45

Музика

1. <i>Цвета Тенева, Емилиян Русанов, Кристина Калина Горанова и Преслав Лозанов</i>	50
2. <i>Андреа Проконова</i>	90

По течението и срещу него

„Да се пуснеш по течението“ е много известен израз, приканващ хората да оставят живота и случващото се наоколо да ги движи през собствения им житейски път. Някои биха определили живота си за неживян при тези обстоятелства, а други мечтаят за способността да изключат чувството за отговорност пред себе си и да бъдат само зрители на положението си поне за малко. Обикновено хората се открояват в една от двете групи, тъй като комбинацията е невъзможна без раздвоение на личността. Ако през половината време се спускаш, а другата половина се изкачваш обратно, то в същината си не мърдаш на фона на другите и рано или късно ще се причислиш към една от групите. Според мен аналогията с течението е идеална и ще работя с нея през цялата продължителност на есето – нека животът да е една река, а хората да бъдат малки рибки, плувачи в нея – всяка по свой собствен начин, а сега да видим възможностите за двете големи групи от рибки.

Първата група се характеризира с любовта си към течението на реката. Те се спускат по него от мига, в който са се излюпили и весело си говорят колко е хубаво да се спускаш и как разполагаш само с една река, може би твърде красива, за да не се порадваш на свободното спускане.

Рибките, които се пускат по течението, определено имат право. Излюпваш се по средата на реката и първото, което виждаш, са други рибки, които вече се пускат надолу, и решаваш да тръгнеш с тях. Вече си част от колектив (пасаж) и чувстваш сигурността, придобита от присъствието на останалите. Знаеш, че се движиш в правилната посока – накъдето и другите, ядеш като тях, мислиш като тях и мечтаеш като тях – цялата ти себеидентичност се изчерпва с принадлежността ти към първата група рибки, където всички еднакво се пускат по течението.

Ако това не звучи идеално, то пропускайте свободата, която предоставя зависимостта от течението. Всяка рибка има възможност да се огледа и да оцени красотите, покрай които минава реката, да се наслади на спокойствието от безгрижието и да повярва, че тя се е излюпила в тази река с причина и значение. Рибката ще обръща внимание и на себе си, на своите нужди и състояния, както и на околните – така ще изгради себеуважение и няма да изпитва угризения и несигурност – може да твърдим, че тя ще е в хармония с останалите, с реката и със себе си.

Всяко препятствие рибката ще премине по добре познат и отъпкан начин, без затруднения и така в последните си дни тя ще е щастлива, че е избрала да се остави на течението и да се влее в море от еднакви рибки, където ще е винаги разбрана и изслушана, а всичките проблеми ще са споделени.

За жалост на първите рибки обаче, тяхната предвидимост може да доведе и до внезапната им гибел. Мечките намират участъците от реката с най-бързо течение и застават точно там със зейнали усти, готови да погълнат малки заблудени рибки, които се

спускат безгрижно. Но това е рискът на спускането по течението – отиваш там, където то отвежда всички други, и отвикнал да се бориш, лесно ставаш жертва на по-големи хищници или пък на свирепата посредственост, която цари в пълното с рибки море, към което те води течението.

За недоволните има друг вариант – да се присъединят към другата група – след излюпване решаваш, че течението няма да те води и се стрелкаш към върха, от който извира реката. Всички от групата плувате индивидуално и с различна скорост (не ви тласка едно и също течение), винаги сте сами, но по собствена воля и точно това е смисълът на реката – да се бориш с нея и да достигнеш възможно най-високо.

Звучи като прекрасен избор – на първо време не си лесна плячка за мечки, нито си на път към безкрайността от посредственост. Ти си свободна рибка, открояваща се от останалите, плуваш след собствените си интереси и живееш за собствената си кауза.

В цялата рибна история именно непримиримостта на някои рибки е водела до напредък. Те изграждат силни характери и непоколебима воля, като влагат всичко в съкровената си цел – върха, където очакват своето благополучие и спокойствие.

Рибките от втората група са смели и цял живот се борят срещу течението. Всяка почивка ги връща назад, затова те плуват неуморно и пропускат всички красоти и облаци, които реката предлага. Това не ги обезкуражава, защото те вярват, че ще си ги набавят на върха така или иначе. Всяка рибка, с която се срещнат, остава назад, защото е твърде бавна (или се движи в обратната посока), а близо до извора реката се стеснява, така че всеки две рибки се превръщат в конкуренция и си вредят една на друга, само и само за да изпреварят своят съперник.

Така след цял живот неспирна борба и плуване без почивка и без подкрепа, рибката достига заветния връх и там действително е красиво, но и студено, и самотно. Тогава рибката, захласната от красотата на реката, започва да се чуди колко е изпуснала по време на цялото пътуване, но и съзнава, че няма да ѝ остане време да се спусне обратно. От една страна, тя е била себе си през цялото си плуване, но сега единствено тя носи отговорността за неудовлетворението от крайната си цел.

Като извод, можем да разсъдим, че било то връх, море или пък чужда уста, крайната цел никога не е достатъчна, за да ни удовлетвори, а липсата ѝ е погубваща. Затова навярно трябва да оставим нашата вътрешна рибка да ни води в своята посока и във всеки миг от нашето плуване да сме благодарни, че сме точно тази рибка, с точно тази искрена посока, която премина по точно този свой и уникален начин продължителността на голямата река.

Moussoya¹

Когато
в неподвижността на времето
между сутрешната свежест
и леността на обедната мараня
се носи мирисът на разтапящата се
носталгия по отминалото
и копнежът за неизвестното,
когато
усетиш погалването
на хапливия въздух в дробовете ти
и прегръдката на битието
с потупване по рамото,
тогава
можеш да се отречеш
за миг от времето
и е все едно
дали върви покрай теб и го наблюдаваш,
или минава през теб и те прави съучастник...
Свали от гърба си товара, който носиш,
сигурно багажът да бъдеш някой тежи...
Остави земните си грехове, облечени в дрехи,
и се гмурни в единението.
Почувствай как телесната ти обвивка
се потапя в почвата, костите ти пускат корени.
Тогава
отхапи смокинята,
остави желанието на семенцата да се разтопи в устата ти
и зрелият цвят да те накара да забравиш.
Въздухът не тежи и лекият бриз разпръсква мислите ти.
Жаркото пепеляво слънце престава да щипе силуета ти...
И когато замирише на изтощен пясък,
отъпкан от последните боси стъпала
започваш да разбираш,
че тялото е дало на звездите блещукащи крачета...
и всичко е наред.

---

¹ Женственост на диал. от Мали и едноименно заглавие на песента на Фатумата Диавара

Ива Николова, 12.В СБЛЪСЪК

Миниатюра

костите на лебеда
обгръщат медените керемидени покриви
потреперват
перата му за затрупали голата почва

сплетени на гръден кош клоните на тиса
вдишват мъглата. за да
съзерцат последния слънчогледов скелет
прикрепен с проходилка от тел

в сезона на лебеда
в изморена длан раната ще пулсира
няма да се плаша, че оставя кървави следи
и белези
дано не капне върху перата и не ги напои

2026

Метро

Под земята звяр ме чака,
поглъща ме по обичай
и потегля с рев
и призраци в стомаха.

Стъклата му са черни
и не навън, навътре сочат.
Скришни погледи се стрелкат,
рикушират,
срещат се, но няма страшно -
отраженията лъжи са:
„Привидя ти се“ – ми казват.

А аз наднича в огледалото,
дали гърба ми се разяжда от молци.
А мога ли да се обърна?
Можем ли да сме очи в очи?

Хайку

Сом пляска перки,
сияе под водата,
мустакат плувец.

Белите петна по ръката ми

Белите петна по ръката ми
се разкриват там, където
пръсти са отместили кръвта
и очертали като тен
изнежена кожа,
нежива, немъртва
без цвят на кръвта.
Мимолетно празна
или безвъзвратно безкръвна?
Преди да разберем,
закрий я с ръката си.

Ерен Огнянов, 12. В

„Червената шапчица, ако беше написана от Пейо Яворов“

Помръкна заветно небосвода,
плъзна синята мъгла,
дървеса таят прокоба,
самотна броди детската душа.

Булото ѝ аленее,
край двете хубави очи,
страхът у нея тлее,
гаснат детските лъжи.

И плачат бледни теменуги
с отдавна мъртви краски,
сенките са вече други,
чудовищата носят маски.

Нададен сетен вълчи вой:
„Животът ти, дете, е мой!“

Ерен Огнянов, 12.В

Телемозък

Ежедневието ни се е превърнало в трескава смяна на канали, като че ли гълъб кълве по дистанционното. Несъмнено настоящето предлага богато меню от избори, но когато човек посочи прекалено много от тях, започва да се затруднява от това са ги натъпче всичките в устата на един ден. Всяка минута става осезаема и подлежи на категоризация, дните се разграфяват с преднина и макар клъвнал илюзията за разнообразие, човек все пак се вкарва в шаблон. Механизира се и трансформира миговете си в канали, които рязко, но лесно да превключва с натискането на едно копче.

Сутрините са рутинни из почти всички краища на света. Ключовият момент на събуждането, на преминаване от безсъзнанаие към съзнание не се преживява в целостта си, прескача се и се забравя за секунди под напора на разсеяни мисли около въпроса „Какво трябва да свърша?“. Думата „трябва“ е онази, която ерозира осъзнатостта и превръща човек в последовател. А онова, което „трябва“ да се разбере е защо е толкова трагично овчарят да си остане овца. Строгийт контрол над мисълта, придружен с недостатъчно време, постига дистопично недооценяване на сегашния момент. Нужно е време, за да се забелязва, размишлява, осмисля – време, което да не се следи непрестанно, което да се движи по начин, различен от практичните стрелки на часовника. Човешката невробилология не е годна за такъв прием на информация, бързото мислене натоварва и изтощава. При обесивното отчитане на мерните единици за време с парадоксална ирония то препуска най-неусетно, превръщайки се в невъзможно за припомняне.

Различните задължения, ярките светлини и шумовете на съвремието предизвикват преустройство в мозъчната пластичност, еволюирала от драстично по-несъбитийния бит на миналото.

Лора Сентова, 12.А

Шах

Взетите фигури останали встрани от игралната дъска,
сега гледаха, с надежда за възкръсване.
Напомняха на споделените спомени, вече захвърлени от играчите,
изгубени някъде между преди и сега,
някъде между дадено и взето,
някъде между „аз“ и „ти“ и може би между "ние",
което също остана встрани.
Някъде между обещанията, които биват заменени от днешните.
Преди включваха "да играем честно", "да допуснем поправка на нежелан вече ход".
А сега звучи само един остър тътен в главите им -
"Да не се намразим след края".

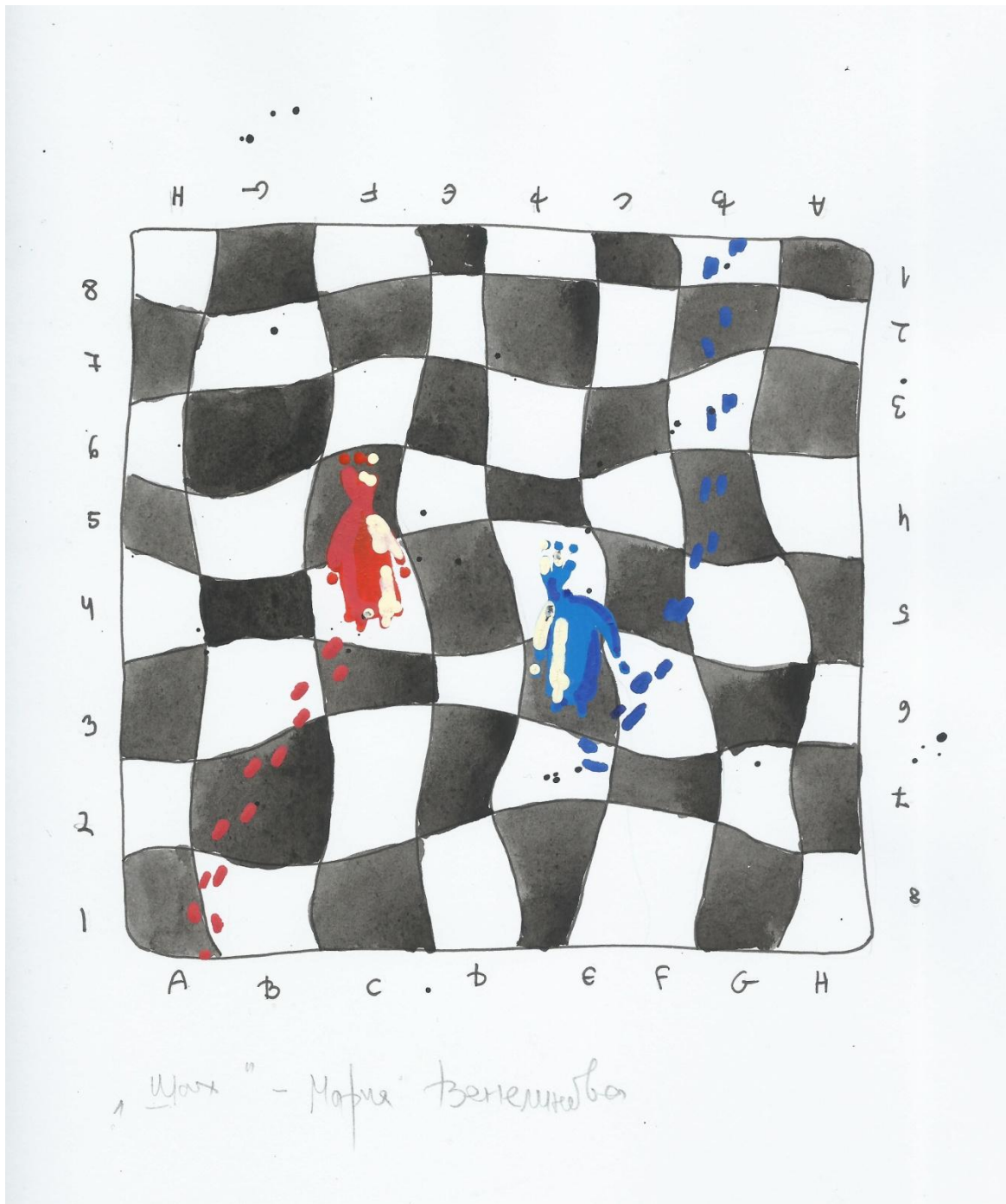
Сега играчите бяха нещастни,
изпити от споделенето време, прекарвали пред дъската.
Двата оголени царя в момента се гледаха един друг
и стояха на едно квадратче разстояние,
което нито един от тях не можеше да преодолее.
Оголени, продали всичко, което имали и разменили го за минутите между всяко
натискане на часовника.
Оголени, разобличени пред света, изгубили всичко свое -
достоинство, самоуважение, чувство за принадлежност.
На едно квадратче разстояние, а толкова безсилни,
чудещи се дали всичко бе една голяма загуба на време и усилия.

Часовникът показваше две минути,
две минути отделени за мълчание, съжаление и сбогуване.
Играчите сякаш погребяха не само желанието си за победа,
но и за игра.
Всъщност изцяло бяха преглътнали мисълта, че победа няма да има.
Чакаха само извънвяването на часовника и едно здрависване,
защото нито един от тях не искаше да тръгне първи,
може би от уважение към другия.

Само това ги делеше от пълното и бързо сбогуване.

Имаше само два царя, единият черен, другият бял.

Още в началото бяха толкова различни, но и толкова еднакви.
И такива си останаха.
Реми.

Елисавета Таралежкова, 12.А

Подлез

От години минавам и те виждам,
Сгушен в кашона,
завит от вестници,
лежащ върху дунапрен,
изваден от дюшека до кофата.
Зъзнеш, въртиш се, ръкомахаш,
и все пак се правя,
че не те виждам.
Заобикалям те,
защото ако се доближа,
ще почна да мириша като теб -
на алкохол и урина.
Твоят плач, викове, молби,
всичките се заглушават
от трамваите отгоре.
Макар да беше жив,
ние отдавна те погребяхме.

Но днес, като за първи път
те нямаше в подлеза,
някак ми стана жал,
че никога не ти помогнах.

Паметник

Разтопеният метал
се стича бавно в кръвта ми.
Веднъж истинал,
той ме сковава.
Хората се снимат пред мен
или ме рисуват,
докато птиците
ме превръщат
в собствен дом.
Отдавна падна
медното ми покритие,

а заедно с него
се забрави съобщението,
което трябваше да предам.

Изрезки

Всяка събота играех на шах с тате,
докато майка ми правеше палачинки в кухнята.
От странните писма,
които идваха веднъж седмично
изрязвах снежинки.
Когато баща ми излизаше навън,
мама разказваше за приключенията му –
как се бие с пирати
и как спасява принцеси.
Но щом той се прибереше
не обелваше нито дума за тях.
Един ден баща ми си отрязва косата.
„Така му седяло по-добре.“
С времето спряхме да си играем.
Нямаше сили за нищо.
Майка ми също престана да прави палачинки.
В сместа се стичаха само сълзите й,
които посоляваха любимата ми закуска.
На десетия ми рожден ден
татко стана звезда,
или поне така казваше мама.
Реших да извадя старите снежинки,
които пожълтяваха в шкафа ми.
Сглобих изрезките и ги прочетох:
„Онкологичен диспансер...“

Метафизика

Животът ми е суматоха...
Къде са кариатидите,
които да държат моя храм?
Пропаднах в Тартар,
но там поне е топло.
В тази бездна

дори мракът е светъл,
а към блясъка му
препуска моята душа.
Тя танцува с Танатос -
двамата се завъртат
като волути на колона,
и стъпват с лекотата на нимфи.
Мигът продължава вечно,
докато бавно губя себе си.

Сянка

Усмихвам се на уличната лампа,
чиято крушка отдавна не свети.
Тя ни топлеше зимата,
и ни прибираше лятото.
Говорихме си с часове при нея,
докато нощта описваше
сенките ни по бордюра.
Уви, след като ти си тръгна,
нейният огън също изгасна.
Сянката ми изгуби силуета си
и стана едно с пътното платно.

Градски пейзажи

Жиците, оградата, площадът. Влажните улици след последния дъжд. Трамваят, който закъснява с три минути. Три мига, изплъзнали се от железният хват на града. Стъпкани от поредния забързан минувач.

Той бърза. Не може да си позволи да внимава къде ходи. Притеснява се да не закъснее, макар да не разбира къде точно отива. Знае, че трябва да пресече булеварда и да премине един от старите бетонни мостове над канала. Понякога той прелива и във водата се мъждолеви всякакъв вид покъщнина. Знае, че трябва да продължи направо, докато не стигне жълтия пететажен блок с олющена мазилка. Помни, че са му нужни точно двацет и четири крачки, за да заобиколи прясно изкосената трева на градинката пред блока и да прекоси площадката с кафеникавите, вече ръждясали катерушки. Но това няма значение. Той бърза. Прехвърча покрай кафенето, чиито метални маси скърцат под тежестта на старците, насядали около тях. Те гледат мача и пускат някоя друга псувня по адрес на играчите. Подминава кварталната книжарница с изрисуваните по стените герои и голямата витрина, на която е изложена нова детска книжка. Дори не поглежда захвърлената до тротоара синя триколка, която отмива боята си на дъжда вече трети ден. Наизустил е маршрута, както са го карали да рецитира таблицата за умножение, дори да не може да каже името на всяка улица, по която е минал. Те са кръстени на герои от войната или академици, на творци и откриватели, значими за историята дати и дори дървета. Но малко хора си правят труда да ги оценят.

Все пак са просто улици. Човекът стига до спирката на автобус 204. Пейка пази отпечатъка на хиляди други бързаци непознати. Сяда. Поглежда часовника си механично, без да запомня времето. Знае само че закъснява. С три минути. Погледът му блуждае между натоварения булевард и жълтеникавите квартални магазинчета, но нещо го кара да спре. Очите му се закотвят върху закусвалнята отсреща. Или поне това, което е било закусвалня допреди няколко дена. Съсухрената постройка е прясно боядисана, със сменени щори и грайфери на вратата. Върху нея се вее малък лист с думите „Закусвалнята се премести на улица „Надежда“. На нейно място се извисява туристическа агенция „Градски пейзажи“. Странно. Човекът примигва, стъписан. За този един момент успява да се отърси от странния транс, който го владее – той се оглежда и може би за първи път разбира къде се намира. Осъзнава, че малкият бизнес, който е сменил местонахождението си (може би принудително, може би не) ще му липсва. Дава си сметка, че е трябвало да му обърне повече внимание, да го види. Да погледне всеки клиент така, както гледа приятел. Да попие образа на лицето му в паметта си, да опише чертите му с поглед. Защото сега няма никакъв спомен за това място. Ще го забрави, както е забравил ръждясалите катерушки, някога цветни в дните, в които е играл там. Ще го забрави, както е забравил кафенето със старците, където баща му го е водил да гледат мача, както книжарницата, откъдето си беше купил първата книга с илюстрации на самолети.

Човекът е сам. Той седи прав, не мърда и не смее да проговори, сякаш в памет на всички, някога пълни с живот, кътчета, пазещи спомените на толкова много пораснали деца; места, загубили искрата си в потока на града. Те остават недооценени и често са жертва на неговият неумолим растеж. Биват разрушавани и заменяни. Нищо не остава същото.

Започва да припръсква. Автобусът, с номер 204, отдавна е минал през спирката. Но и това вече няма значение. След 3 минути идва друг.

Елисавета Таралежкова 12.А

Полет над бариерата

Нима хората не се раждаме свободни? Нима нямаме света пред себе си, стига само да се протегнем? Русо твърди, че човек се ражда свободен, а навсякъде е в окови. Но не, човек хич не се ражда свободен, оковите му се затварят със самото му оформяне, а найвече излизат с първия му дъх. Коя е бариерата, спираща човека от каквото и да е отвъд?

Оковите, с които се раждаме, са нашата бариера. Не можем да се отърсим от тях, по същия начин, по който не прескачаме бариерата, а нея не можем да прескочим, завързани за земята. Първо да се запитаме: какво изобщо са оковите? Те са всичко това, което бива поставено върху човека с неговото раждане – социална позиция, политическа роля, физическо съществуване. От момента си на раждане той е прикован към съдбата да стане несъзнателен конформист към обществото, било то за целта, наречена спокоен живот, така неясната свобода или митичната безопасност. Ние, хората, не усещаме, че даже изпипаните гривни на китките ни пленяват. Те бляскат, светят в очите ни и ни заслепяват, но само да прогледнем, ги пропуква, а да хванем молива – ги разцепва.

Въпросът се заформя: „Как да полетим над бариерата на живота?“ А отговорът отеква: „Да творим!“ Да оставим изкуството да ни освободи, да се пренесем отвъд бариерите на физическия свят. Нека напишем в съществуване крилете си, нека ги нарисуваме и нека вярваме достатъчно, че да издържат теглото ни, да вярваме, а те да ни пренесат над бариерата.

Физическа свобода в обществото никога не ще постигнем напълно. Все ще бъдем обременени от задължения, от господари, дори днес да не ги наричаме така, все ще сме приковани към борбата за свобода. Но какво ни спира да полетим вътре в себе си? Кой господар би могъл да ни върже в собственото ни съзнание? Дори ненаписана, една поема освобождава душата ни, а вземайки листа и молива, човек освобождава другите. Четенето и гледането, мисленето закриват блясъка на лъскавите ни железни творения бие по тях, отчупва късове и ги стъпква на земята. Те всички играят ролите си в политането и извисяването на душите ни.

Даже единствено дълбоко навътре в нас едно истинско отърсване от оковите олекотява товара на невъзможната физическа и политическа свобода. Изкуството понася тежестта и ни дава възможността да прескочим вродената бариера.

Елисавета Таралезкова 12.А, Le Soleil Qui Noie

Музата и поетът

Какво разбираме под понятието „муза“? От Древна Гърция през Христо Фотев чак до Отеса Мошфег музите са в сърцето на творбата, независимо дали литературна, художествена или друга. Но до колко етичните измерения на творчеството се афектират от музите? Дали чрез любимата си Фотев не участва в проблематиката на музата като феномен?

Започвайки с етимологията на думата "вдъхновение" (от латинската дума *inspirare*, което означава "вдъхвам"), това есе разграничава двете понятия „муза“ и „вдъхновение“: музата носи със себе си вдъхновението. То бива само полъх, временен, идейки изневиделица и тръгвайки си също толкова внезапно. Съвсем като самата муза вдъхновението не може да се улови с ръце, то сполетява и изпълва човека.

Музите в древногръцката митология са богините, вдъхновителки и покровителки на поезията, изкуството и науката. Те са смятани за източник на знанието, възплътено в поезията, лиричните песни и митовете. Този техен образ е връзката на думата „муза“ с нейния контекст: литература, изкуства, творчество. Без тяхното присъствие в човешката култура, вдъхновението няма да има носител, който да го отведе до твореца, за да го употреби той от своята страна.

В съвременната употреба под „муза“ се разбира източник на художествено вдъхновение, творчески гласък, духовен катализатор. Тя може да бъде човек, идея, преживяване или дори вътрешно състояние. Подобно на тази употреба, в произведението на Христо Фотев „Колко си хубава“ музата е силата, която преобразява поета, провокира творчески акт и разкрива нови гледни точки към света. Силата е „хубавата“ жена, от която текстът сякаш е обсебен.

Преди около година прочетох романа на Отеса Мошфег „Моята година на почивка и релаксация“. В него неназованата главна героиня – красива, руса, живееща в Ню Йорк, изпада в самопричинена наркотична хибернация. Мисията ѝ е подкрепена от Пинг Си, изгряващ художник и дългогодишен почитател, който периодично носи храна и провизии в апартамента ѝ. В замяна главната героиня му позволява да създава изкуство, чийто субект е тя. Тя се превръща в негова муза и вдъхновение.

Един от поразителните елементи на тази книга е как толкова често срещаните и нормализирани метафорични критерии за „музата“ са буквални. Докато главната героиня спи, тя си представя картините на Си: всички до една спящи голи, разхвърляни легла, бледи крайници, руса коса. Вдъхновението на художника – млада, красива, женствена – е пасивно и упоено. Музата е обект, върху който другите проектират своите фантазии, тя не може да бъде уловена и запазена. Художникът – мъж, авторитетен, воайорски – улавя само нейната същност, превеждайки това, което се смята за неопикуемо за личния дух на жената, в своето творчество.

Същото тълкуване може да бъде направено за произведението на Христо Фотев „Колко си хубава“. Той наблюдава лирическата героиня, зове я и я използва за изграждането на целия свят в стихотворението. Цялата образност на произведението е концентрирана около присъствието на жената, на неговата муза. Дори предметите и външната реалност навлизат в текста единствено чрез нейния образ: улиците, стълбите, прозорците, хората. Като чист обект на творбата, жената е носител на проекциите на поета – тя е няма, прелестна и наблюдавана. Независимо от намеренията на поета, който изразява своята възхита пред образа на „хубавата“ любима, етичният аспект на музата в общество, където жената е в пасивната роля на обект (възприета, върху която се действа), а авторът (най-често мъжът) в активната позиция на действащ и възприемащ, е в най-добрия случай проблематичен.

В множество от осъществяванията на твореца, въплътени в тези случаи чрез поета Христо Фотев или чрез героя Пинг Си на Отеса Мошфег, музата е носител на вдъхновение. Макар произведенията, породени от това „вдъхване“ да са безспорно значими, не може да се пренебрегне моралният проблем в самата концепция за музата – пасивна в ръцете на твореца. Едновременно съществуват за мен красотата и обичта към Музата, задето е в центъра на такива творби, но и една загриженост за нея, една нужда тя да бъде предпазена от своята същност на субект.

Елисавета Таралезкова, 12.А La Neige Enflammée

Елисавета Таралезкова, 12.А

Светът не е вълшебен вече,
но кой злодей ми го обрече?
Че пръчката магическа да скърша,
килимчето летящо да забърша.
И вече три желания да имам –
да чистя, готвя и простирам!
От раз дори да се телепортирам,
ще ходя пак трохички да събирам.
С присъда на живот без плам,
ни феи, нито вещици ще знам.
През хълмове, поляни и да бродя,
балкона със метлата ще обходя.
Аз дракони и хали ще надвия
и някак пак в неделя под ще мия.

Елисавета Таралешкова, 12.А Другият край на копието

15.09.21

Заставах
пред все още непознатата сграда.
Влязох.
Качих се по стълбите.
Седнах в класната стая.
Бяхме много, ала бях сам.
Привидно различни,
въсщност еднакви
уплашени, малки, превити.
Часът започна.
Вратата се затвори,
откъм грешната страна и
останах като риба в рибарник,
заобиколен от свои, ала сам...
Постепенно обаче
случи се нещо странно,
в рибешките лица
така безмълвни и чужди преди,
постепенно започнах да виждам
човешки следи,
аз и ти...

5 дни по-късно.

15.05.26

Часът свърши.
Камък падна в езерото.
Рибата се разбяга,
водата се размъти.
Отвори се вратата.
Майка ми
не ме искаше вече.
Слязох. Излязох. Спрях се и
погледнах назад:
„ФЕГ" - Финалът Е Горчив!

Неизлъчен репортаж

Камерата така и не тръгна, но аз записах всичко в бележника си. Онзи, който заключвам с ключ и заравям в най-дълбокия ъгъл на шкафче номер три в моето съзнание. Луминисцентната светлина на летището осветляваше допълнително картината. Аз, сама, в ъгъла на посочения за моя полет изход. От високоговорителите се чуваше звукът на приглушения глас на работещата жена, оглавявайки следващия излитащ полет. Този репортаж няма да стигне до ефир, това ми стана ясно месец, преди да замина. Животът продължаваше, камерата на въпросния репортаж заснемаше всичко от отминалите три дни. Най-вече последния кадър, довиждане. Последната целувка и довиждане. До скоро. Ала до колко скоро? Ще има ли изобщо друга среща? Седях сама и сякаш интервюирайки себе си, отговорих наум: „Нищо не сме си обещали, знам...Но понякога човек знае тихо, без право да иска, без право да очаква.” На летището винаги има хора, които бързат, но още повече – хора, които чакат. Аз не знам от кои бях. Бързах ли да стане или просто се залъгах, че ефирът ще го излъчи? Ала как да пуснеш нещо толкова крехко и трогващо в ефир. Затова и си казах: „Нека остане хубавият спомен. За хубавия запис. От ставането, включването на камерата, прочитането на сценария и най-вече самият снимачен процес.”

Някои репортажи не бива да бъдат излъчвани. Не защото крият истината или разобличават лъжата. А защото носят твърде много истина. Онази човешка, крехка истина, която обаче не се побира в ефирното време на живота на един човек. Не ги излъчваме, защото биха оголили реалността. От самотата до пропуснатия шанс, от първата до последната целувка. Това са репортажите, които все още ни държат будни посред нощ.

Тези репортажи остават в бележника на журналиста. Не защото не са важни, а защото са прекалено истински. Точно като хората на летището, в това число и аз, с поглед, вперен в пистата, репортажът окончателно приключва, но остава жив в съзнанието. Може и да бъде излъчен по телевизията или пък да бъде продължен. Понякога истината, която боли, заслужава да остане само между нас – между човека зрител и журналиста в него, който иска или не, записва всичко.

До (не)чуване!

- Извинявай, че не съм ти звъняла скоро (но не съм загубила много)...
тука духа леко, на Ловеч пече ли?
Сестрата как е, къде е?
- Рови тука в едно старо чекмедже,
че нали скоро и тя ще се изнесе...
Ще си дойдеш ли да те видим,
домъчня ни леко...?
- Едва ли, че тука кучето, небето, сърцето...
Абе, няма да е сега, работа много!
И също, омъжих се наскоро.
- Трябваше да кажеш, ама честито, де,
кога ще ни запознаеш?
- Никога мамо, няма да го харесате.
- Критерии високи нямам, знаеш,
внуче искам само, че...ех-
в панеления блок детски глас няма,
тихо е, още повече ми домъчнява.
Подтискат ни годините,
ела си, моля те!
- И да си дойда, чужда ще съм, мамо,
За града съм вече странница голяма.
Забравила съм вече по нашенски да говоря
и вече и келепира да гоня не мога!
Тук е по-различно, други са хората!
- Не ми ги фали тия шваби, наш'то си е най-'убаво...
чакай, че баща ти ме вика, че пак е паднал кюнеца...

***

- Тъй де, баща ти пита,
дали да ти прати малко ракийца,
и вишньовка домашна има,
ти кажи само, че иде вече зима.
- Недей, недей, мамо,
аз ще си купя от магазина.
- Ще обидиш мен и леля си,
мазата е пълна със зимнина!
Помисли добре и внимавай,

като ти казвам нещо, по-добре слушай!
- Все да внимавам, това казвахте,
че хората са обидчиви е ясно като бял ден,
но като ни научихте да си траем,
не погубихте ли мижавите мечти наши!
Не си казваме нищо никога,
освен ако не са изпити няколко чаши!
Страшен е светът, мамо, хората са лоши,
но защо не се постара, мамо, да предпазиш дъщеря си?
Не ми се прибира, мамо, знам, че
после няма да ми се

тръгва.

Липсват ми и ти, и татко,
даже и

неделната църква.

Липсва ми да скачам на въже зад блока,
липсва ми режима на водата и тока.
Запушваме си ушите, а душите ни крещят.
Непоносим, непоносим е този принизен живот.
Благодаря, че ме направихте най-щастливото дете,
мразя, че ме превърнахте в кисел възрастен.
Избави ме, мамо, преди да е дошъл края
и...
извини ме, трябва да затварям.

2025

Лора Сентова, 12.А Затворих

Жив ли е Виктор Цой и ще залезе ли някога звездата на име Слънце?

Революцията е естествена и необходима за човека във всяко време. През 80-те години на 20.век в Съветския съюз се появява група „Кино”, от която хвърчат огнени революционни искри. В песните им се пее за слънцето, звездите, хляба, войната, цигарите, дъжда, делника и липсващия празник. Копнежът за промяната е в центъра на вселената на група “Кино”, а философското пространство на нейния свят са индустриализираните съветски топоси, където светлината потъва в пушека.

Драмата на съвременния човек, впримчен в студената и изкуствена действителност, определя тематиката на творчеството на групата. Песните им биват толкова популярни и обичани, тъй като почти всеки би могъл да се разпознае в тях. Една от най-известните - „Звезда по имени Солнце”, поставя именно дълбоко покълналия проблем за мястото на човека в този свят и цената на това да бъдеш истински човек. Дори още заглавието на песента маркира в известен смисъл космическото безразличие към човешката съдба. Ако по презумция за нашата планета Слънцето не е просто звезда, а *Звездата*, то в песента Слънцето е денатуризирано и единствено научно дефинирано. То е дистанцирано от човека и е ням свидетел на вечната му борба с живота.

*Белый снег, серый лед,
На растрескавшейся земле.
Одеялом лоскутным на ней
Город в дорожной петле.
А над городом плывут облака,
Закрывая небесный свет.
А над городом - желтый дым,
Городу две тысячи лет,
Прожитых под светом Звезды
По имени Солнце...*

*Бял е снегът, сив е ледът
На напуканата земя
Е растлан кърпен юрган
Това е градът на завоя на път
А над града облаци плуват
Закриват небесната светлина
А над града – жълт е димът
На 2000 години е градът
Живял под светлината на Звезда
Наречена Слънце...*

(прев. София Тодорова)

Първият куплет на песента започва с описанието на един студен, монохромен свят. Земята е скована от сняг и лед, лишена е от своя цвят и разнообразие. Макар като универсален символ снегът да носи внушението за чистота и искреност, в „Звезда по имени Солнце”, той всъщност изразява метафоричния студ, в който е потънал светът на човека. Топлината не съществува, светлината - сякаш също. В този изкривен свят градът, който би трябвало да бъде обединително звено за хората, е изкуствена структура, която изглежда като кръпка върху земята, структура, която отделя човека от природата и небето. Градът не е убежище за човека, а капан. Погледът към небето, към възвишеното и

духовното, е невъзможен. Издигащите се облаци са бял саван за града мъртвец. Облаците скриват светлината, скриват Слънцето, истината и вярата. Под този саван, жълтите пушеци придават апокалиптичен отенък на действителността. Налице е оксиморон - пушеците на индустрията и на мнимия прогрес задушават всъщност живота. Това очертава конфликта между политико-икономическото и истински житейски важното. Появява се питането - какво всъщност дефинира прогреса и изобщо прогрес ли е когато личността на индивида потъва между високите комини и заводите...? Неслучайно в текста се отбелязва - градът е на две хилядолетия. От две хилядолетия, тоест “от както свят светува”, сме в този застой. А светлината, под която оцеляваме, а не живеем, е на безличната звезда Слънце, която единствено тихо наблюдава как изтича времето на човека.

*И две хиляди години - война,
Война без особени причини.
Война - дело на младите,
Лекарство против бръчки.
Красна, красна кръв
Через час уже просто земя,
Через два на ней цветя и трава,
Через три она снова жива
И согрета лучами Звезды
По имени Солнце...*

*И две хиляди години – война,
Война без особена причина.
Война – дело на младите,
Лекарство против бръчки.
Червена, червена е кръвта
След един час е просто земя,
След два са порасли цветя и трава
След три отново жива е тя
И съгрята с лъчи на Звезда
Наречена Слънце...*

(прев. София Тодорова)

Вторият куплет на песента въвежда темата за безсмислието на войната. Войната също е явление на две хиляди години, което е съвсем абсурдно и ненужно. Косвено могат да се разчетат критики към различните идеологии, които довеждат до войната, до разделението между хората. Дори е възможно да се размишлява за войната не само като действителни военни действия, но и като метафора за житейските битки на човека. Човекът е захвърлен в свят на агресия и насилие, което не може да си обясни логично, за него то е „без особена причина”. Въпреки това той е заставен вечно да се бори, а борбата, по вапцаровски, е „безмилостно жестока”. В куплета войната е дело на младите - това е своеобразен упрек към света, който погрешно използва младежката енергия за разруха. Младостта е чистота, която бива покварена от войната. Кръвта на младия човек кипи, така че той да е винаги готов да се впусне в урагана на революцията, дейността и осъществяването си. Вместо това обаче, младежката душа е принудена да се избави от старостта, като преждевременно бива застигната от смъртта. Въпреки това ранната смърт е романтизирана - по-добре е да паднеш в боя, отколкото да изгниеш в сивотата на града. Целият този процес раждане-смърт е представен като вечен кръговрат. След първия час от смъртта кръвта е просто земя и представлява смъртта като физика. Превръщането на

кръвта в цветя и трева оформя идеята, че животът продължава въпреки всичко и смъртта не е трагедия, която да поставя в колапс динамиката на света. От друга страна, този стих би могъл да бъде тълкуван чрез внушението, че човекът е гориво за природата. Във всеки случай обаче, индивидуалният живот се оказва кратък и незначителен в мащаба на Вселената. Малкият човек бледнее, ликът му се изтрива твърде бързо от лицето на Земята. Накрая на цикъла вече кръвта отново оживява, ражда се новото поколение, което навярно ще бъде погубено също във войната. Представен е метафизичният, лишен от смисъл цикъл на живота. Що се отнася до звездата Слънце, тя е двигателят, мощната звезда, от лъчите на която се захранва този кръговрат на раждане и смърт.

*И мы знаем, что так было всегда,
Что Судьбою больше любим,
Кто живет по законам другим
И кому умирать молодым.
Он не помнит слово "да" и слово "нет",
Он не помнит ни чинов, ни имен.
И способен дотянуться до звезд,
Не считая, что это сон,
И упасть, опаленным Звездой
По имени Солнце...*

*И знаем, че било е винаги така
Любимец на Съдбата става оня
Който живее по други закони
И който ще умира млад
Той не помни думи като „да” и „не”
Той не помни нито ранг, ни име
И способен е звездите да достигне
Дори да е насън
И да падне, опален от Звезда
Наречена Слънце...*

(прев. София Годорова)

Законите на вътрешната свобода и по-скоро необходимостта от тяхното следване е акцентът на третия куплет. Различният човек, онзи, който следва собствения си път и закона на своите усещания, той е този, който носи истинският венец на победата над живота. Макар и да не звучи правилно човекът да побеждава живота, истината е, че в действителност разпратата между човека и живота е толкова дълбока, че при всеки случай трябва да има победител и губещ. А човекът, надскачил профанното, никога не е губещ, дори и да умре рано. В куплета присъства дори и античната идея, че любимците на боговете умират млади. Както в древногръцката култура, така и в „Звезда по имени Солнце” тази идея е начин човекът да си обясни трагедията на ранната смърт, превръщайки я от проклятие във висша форма на божествена милост. Може би наистина е по-добре Богът да избави човека от тежкото бреме на земята, като го прибере при себе си още преди да е видял киселото на живота? Дори и това да е човекът идеалист, лудият, бунтарят, отлъченият от обществото, който е „над нещата”, навярно звучи по-красиво той да умре млад, вярвайки до последно в своето си, отколкото да живее в отчаяние до дълбока старост. Това е човекът, постигнал абсолютната вътрешна свобода, който не се съобразява с човешките условности, като „да” и „не”, нито пък за него имат значение сановите - социалната йерархия и имената - личностната идентичност. Той е този, което може да се докосне до звездите, да скъса мъртвешкия саван над града, да се извиси

духовно. Но и като в мита за Икар, който пренебрегва мъдрите съвети и бива опиянен от полета към звездите, рискува да се удави в собствената си свобода. Слънцето може да е и цел, и ексектор. В песента обсебеният от истината и светлината бива унищожен от нея. И все пак смъртта не е поражение, а доказателство, че героят е достигнал по-далеч от всички и че **не го е страх да протегне ръка към слънцето!**

***

Не бих искала да използвам клишето, че песента е емблематична, въпреки че тя е точно такава. Бих я нарекла по-скоро истинска. Истинските песни трябва да възпяват истинското и ценното от живота. Онова, за което трудно се говори, камо ли се пее, а пък е толкова човешко. Макар и текстът да е на повече от 35 години, по странен начин песента е актуална. Бих нарекла този феномен тъжна статистика, тъй като това е белег, че както за две хилядолетия нищо не се е променило, така за над 35 години след издаването на песента, отново ветровете на промяната не са успели да обърнат хода на въртенето на Земята. Посланията и енергията на Виктор Цой остават безсмъртни. Цой е жив и вероятно ще бъде съживяван непрестанно отново и отново. А аз се надявам, че звездата на име Слънце никога няма да залезе и дори ще стане смел съучастник на човека в сблъсъка с живота.

Смелите хора създават новото време!

Ива Николова, 12.В Виктор Цой е жив

Полет над бариерата

Сред вихри и окови тежки,
застанал в своята тъма,
събираш сили, криеш грешки,
мечтаеш полет над света.

Пред теб стена от сиви мисли,
бариера - страх и шум.
Но в сърцето огън пламне,
зове те лъч от светъл друм.

Разперваш воля като криле на птица,
сърцето бие с вик безкраен.
Страхът остава в минало, нелеко,
ти вече си над него, в свят сияен.

В полет лека е душата,
бариерата е прах и дим.
Ти стана част от висините,
не спирай своя път — лети!

Защото всяка граница е само сън,
и всяка слабост - мост към силата,
превърщаш себе си в чуден звън -
полетял над прага на съдбата.

Времето лети

Времето лети, опита множи
дните се превръщат във години,
бремето в живота ни тежи,
отминават нашите младини.

И оставаш с впечатлението,
че имаш време, имаш цел,
обаче стигаш до прозрението,
че животът всичко ти е взел.

И тогава си задаваш въпроса:
„Какво постигнах за един живот?“
И усещаш болка, вътрешна, дълбока,
осъзнаваш, че животът е безмилостен, жесток.

Тогава точно ти разбираш,
че в живота смисъл няма,
и свободно и съзнателно избираш
да живееш във една лъжа, в измама.

Така ще можеш да живееш,
макар и вътрешно умрял.
Внезапно ти ще проумееш,
че всъщност никога не си живял.

***

Светът не е вълшебен вече -
не шепнат приказни дървеса,
и в тъмното не свети вече
онази свята детска мечта.

Пътеките са просто пътища,
без тайни знаци и врати,
не чака никой зад завоя
с усмивка, скрита зад мечти.

И вятърът не носи чудо,
а прах от чужди уморени дни,
небето сякаш по е тясно,
звездите - просто светлини.

Но някъде дълбоко, тихо,
под пластове от делници и смях,
едно дете все още вярва
и пази своя малък свят.

И може би не е изчезнало
вълшебството, което търсим, бди -
а просто сме забравили да гледаме,
докато то стои пред нас - мълчи.

Петър Арнаудов, 12.Ж

Светът не е вълшебен вече
заминаха си детските мечти с вълшебни пръчки,
с феи и чудовища, и ги посече
самата истина, превърна ги във изгорели съчки.

Улиците във сребро блестят,
прозорците с очите виждат,
но ние слепи станахме за този свят
и само лоши мислите прииждат.

Работа, кандидатури, животът ни зове
добре звучи, но на цена ужасна
детето в нас изгуби се в страна прекрасна
и няма кой да търси щастие в море.

Тази тежка реалност
как да приема сега?
Живеем в голяма баналност
с една и съща тъжна съдба!

Ивайло Йорданов, 12.Ж

Любими песни слушам в тишината
пренасят ме в света на чудесата
Там съм спокоен, без тревоги и без страх
потъвам в ярки мисли – лек съм като прах.

Но светът не е вълшебен вече
тъмнината бавно ме привлече
Попадам в страх по-страшен от кошмар
където губя себе си и светлината.

Девин Златков, 12.А клас

Ти даваш смисъла на моя ден

Ако те няма – в мрака ще стоя сломен

Ти единствена ще ми дадеш ръка,

Ти единствена ще ме избавиш от тъга.

Без теб животът празнина е, тишина

Безцветен свят, студена самота

Сам се давя в мъки и сълзи

А сянката под ледения под пълзи.

Всяка вечер моля се Бог да ни събере

И най-сетне това щастие да ми донесе

Когато пак погледна твоите очи

двигателят в гърдите отново ще тупти.

Ако се загубя някой ден на злото в дима,

знам - твоят глас пак ще ме върне у дома.

Не искам друго, не търся магия, нито чудеса

щом ти си тук – аз имам всичко на света.

Нея

Сутринта започва с нея –
в светлина, в тишина, в деня.
Като въздух, който не питаш дали го има,
а просто дишаш... и знаеш – тя е там.

Всичко е по-меко с нея,
дори шумът на света притихва леко.
Стъпките ми намират посока,
когато ръката ѝ търси моята.

С нея и времето се променя –
минутите стават топли и бавни,
а часовете – кратки като миг,
който не искаш да свършва.

И ако някога се изгубя, няма
да търся път или посока –ще
търся нея. Всичко има смисъл
само с нея...нея...нея...нея.

Все с теб

Ти ме викаш тихо в твоя глас копринен,
в хипноза съм от твоя мрак без глас,
в лилавите ти сенки се разтварям мирен,
изпадайки отново всеки път във транс.

Дъждът рисува кръгове по стъклото черно,
повтаря мислите ми с капки монотонни,
денят се връща пак, но всичко вече е отминало,
еднакви часовете стават безпокойни.

Сутрин, вечер — цикълът се повтаря бавно,
в синьо-сиви дни и нощи без предел,
умората се стича в мен отдавна,
като студен поток без крайна цел.

Дори сега се вирам втренчено в луната
нито светлина, нито съм ме укроти,
в лилаво-черни мисли се върти главата,
и всяка радост тихо се руши.

И пак искам сам да бъда в тъмнината,
с дъжда в покойна нощ скована,
пристрастен към тишината и самотата,
накрая все с теб ще си остана.

„Онзи, който не е като другите, рискува да бъде унищожен.” (Хосе Ортега и Гасет)
(Есе)

Светът, в който живеем, често се превръща в машина за уеднаквяване. Още от много отдавна обществото някак е създадо механизми за защита, които изискват подчинение на общите правила. Но какво би се случило с онзи, който реши да се отклони?

Според Ортега и Гасет това не е просто предупреждение, а диагноза на вечния конфликт между уникалното и типичното, т.е. често срещаното. Основният проблем на „различния” човек е, че той е непредсказуем. Обществото се чувства сигурно в рамките на познатото. Когато някой притежава по-различен морал или просто отказва да следва наложени принципи, бива отхвърлян или пренебрегван. Унищожението не е физическо в истинския смисъл на думата, а по-скоро социално. Такива са изолацията, иронията или отхвърлянето.

Съществуват много примери за такъв риск. Например в стихотворението „Непримиримите” на Миряна Башева се говори за „непримиримите” поети, които са застрашени, защото техният свят не се поддава на контрол. Рискът да бъдеш унищожен обаче има своята обратна страна. Ако човек избере да бъде „като всички” само за да оцелее, той извършва духовно самоубийство, което е дори по-страшно.

Светът се движи напред не благодарение на тези, които се сливат с тълпата, а благодарение на онези, които са поели риска да бъдат унищожени, но са останали верни на себе си. Те са готови да платят цената в името на човешкото достойнство.

Кристина Калина Горанова, 12.Ж

Ода за кафето

Щеше да е много хубаво,
ако усещах напълно вкуса на кафето.
За ума - спасение;
за деня - настроение...

Дъхът ми е с мирис на любимата напитка,
а тя за събуждането ми води битка.

Топли тялото, пък и душата.
Осем часът е - вече в колата,
битът ме чака, аз протакам.

Осем и десет - все седя без причина.
Девет без десет - безцелие, кафето изстина.

Улиците се изпразниха,
фаровете на колата отдавна изгаснаха.

Не мисля за сутринта - тя вече замина.
Притеснявам се за утре - дали вкусът от кафето ми пак ще
отмине?

Ситуацията се повтаря и става нормална.
Миризмата на кафето е прощална.
Промяната е задължителна.
Съдбата ми е незначителна.

2025

Ти си роза, ти си крем, ти си...

Щастие за мен би било
розите да нямаха бодли.
Да мога всеки ден да ги събирам,
без да спирам.
И хем да съм невинен, хем да съм щастлив.

Без шега, бодлите са ненужни -
твърде строга е пурпурната роза.
Боде ме; и доста съм нещастен.
А е тъй красива...
Искам я за себе си - всичките ги искам!

Хващам ножица и - кръц!
Остава само голо пънче.
Ала щастието е мимолетно.
Кръвта ми, вместо по стеблото да се стича,
изстива. Розата се свлича. Изсъхна.

Хвърлям я. Друга ще намеря.
Но и втората ляга мъртва в дланта ми.
Виждам сиво. Веч не е красиво.
Остава само моят страх от кръв и болка.
Остава дързостта ми - ограничена и човешка.

Ала розата не може без бодлите си,
както аз без своя страх.
Отговорен съм за всяка роза -
да цъфти без моята намеса;
и за живота си - пурпурен, бодлив и просто чуден.

Огън и жупел се сипе,
поредният проходимец унищожи невинна роза.
Задето не разпознава алегорията,
и negliжира трагедията,
като откъсва онова, което самò го разбира!

Коего няма да го съди,
че го е убил несправедливо.
Въпреки че да беше той,
щеше да изпсува.
Понеже човекът е божествено творение -
само знае да бичува.

2026

 <p>Чуйте песента</p>	<p>КЕЦ за завършване!</p> <p>Текст и вокал: <i>Кристина Калина Горанова, 12.Ж</i> Музика и аранжимент: <i>Цвета Тенева и Емилиян Русанов, 12.Б</i> Китара и бас китара: <i>Цвета Тенева, 12.Б</i> Пиано и синтезатор: <i>Емилиян Русанов, 12.Б</i> Барабани: <i>Преско (Преслав Лозанов, 12.А)</i> Записът е осъществен със съдействието на <i>Георги Николов</i></p>
--	---

КЕЦ за завършване!

Чувам гласа в мен
Обажда ми се всеки ден
Мечата ми е жива в мен
Тя е надежда за утрешния ден

Обличам я в думи аз
Давам ѝ сърце и глас
И тя от мен ще полети
Към безбрежни светли висоти

Припев: Живеехме за малките неща,
които ни подсещат за
отвъд класната стая,
за лятна топлина, беля,
тя даваше посока,
не бяхме ние сами в това.

Цяла година тоз' пейзаж
ни се струваше мираж.
И ето той се възцари -
зимната тъга се разтопи.

Припев x 2

Обещан е шокът,
но чист пред нас е хоризонтът.
Спомен само ще остане,
но бяхме дейни, бяхме заедно.

26 март 2026

„Европейци сме ний, ама все не сме дотам...”

Много е готино да си европеец. Наследството, което ние, българите, приехме, бидейки част от Съюза, е същинско богатство! Горда съм, че вече получавам одобрение, задето най-накрая мога да оприлича родината си на западната цивилизация! Отскоро така стоят нещата, че ако уча в чужбина, няма нужда да обменям пари, когато се връщам у дома за Коледа! Даже вече е по-вероятно в Централна Европа да се намирам по-близо до някой трезор, съдържащ български пари - само церемонията по прибирането остана.

Също така в нашия съюз вече не плащаме такси! Сериозно предимство, защото транзакцията на стоки, пари и дори на хора между граници е вече безплатна. Няма повече 0,4% току-така! Само 0,4% от концесионната такса на изнасяното златото си запазиме. Все пак и братята ни - канадците - трябва да преживяват! “Евтени на брашното, скъпи на триците е положението!” ще каже някой от псевдопатриотите. В отговор аз с чиста душа ще оборя Алековите думи “Европейци сме ний, ама все не сме дотам...” Българите вече сме пълноправни европейци! И поведението ни го показва ясно.

Докато се разхождам из British Museum в Лондон, мога да си представя всяка трудност, която другите ми братя англичани са преодолели, за да пренесат до своя остров голяма част от безценните световни исторически и културни артефакти. Даже в редките случаи, когато намеря тихо място из великобританския метрополис, почти мога да усетя вездесъщата силна енергия на Четвероевангелието на Иван Александър, което, тъй като си знам мястото, никога няма да зърна с очите си. Но аз, европейка, се чувствам горда, че англосаксонците са сметнали нещо българско като достойно за кражба... Ако не е унищожено, разбира се, все пак за тях то няма сантиментална стойност. Но аз тая надежда, че не преживявам някой ефект на Мандела² и не греша с усещането си, че прословутият препис наистина не е унищожен през Средновековието. В такъв случай той би се намирал някъде под стъпките на милионите туристи, търсещи английски сувенири, които да си приберат у дома, за да закачат на хладилника доказателството, че са посетили центъра на бившата колониална империя. Пък с малко смелост бих могла да си помисля, че Четвероевангелието има честта да бъде прибрано в някой от трезорите в Уестминсър...

Докато се разхождам с лодка по Темза (никакво плуване - до скоро в реката са се изхвърляли кости, мъртви тела, отпадни води, горива), мечтая как някой ден британците ще отменят Брекзит. Как отново ще се срещнем очи в очи в Европейския парламент... Тогава, с уговорка, може и българите да видят националното си наследство, което потенциално е прилежно прибрано за съхранение на чужда земя... Мечта!

Но и в такъв блян ме дразни една мисъл - споменът от срама „по челото” и психологическите „синила от бича, следи от теглото”... За Бай Ганьо говоря, разбира се!

---

² Ефектът на Мандела описва ситуация, при която човек или група хора имат фалшив спомен за дадено събитие - термин, въведен от Фиона Брум, свързан с масова заблуда, основана на „памет” за смъртта на Нелсън Мандела в затвора

Вече 120 години ние, българите, се срамуваме от образа му, сякаш е Бог и ние сме по негово подобие. Защото той е пречка към интеграцията ни в едно по-добро и развито общество. И той не се маха от полезрението ни! Искане ми се да вярвам, че той не е истински и няма първообраз, но не мога да си кривя душата и да не призная лошия си опит с моите неучтиви сънародници. Поне не съм като тях - откакто предприех пътуването из Централна и Западна Европа, се научих на истински обноски. Честно си признавам, че епиграфът на разказа „Приказка за стълбата” не е общо валиден - някои неща наистина не се отнасят до мен. Заслугата е на всеизвиняващите се англичани, чистите японци в Швейцария и дружелюбните араби донерджии в Германия. Дори се научих да не нося анцуг в музеите и да не показвам с нищо, че ромите, тръгнали да изкарват пари из континента, и аз имаме общ произход. Научих се на алкохолен и гастрономичен туризъм, затова на два пъти през последния месец се наложи да се прибера вкъщи, защото “голяма пара” излезе цялото *la dolce vita* начинание! Но се справям. Искане ми се обаче да ми се изплащат повече от емблематичните европейски помощи, за да не се налага толкова често да се връщам в “кочинката”. Тъкмо като свикна с красотата на Европа или завържа приятелство с човек, който не е обременен с нецивилизованата история на моята държава, и...свършат парите! Но аз не търся келепира на Запад, защото аз не пътувам за изгода, за разлика от някои като Бай Ганьо. Не, привлечена съм от духовния живот и културата на държавите на бившите колонизатори, нацисти, националисти, фашисти...намирам вдъхновение в колективното разкаяние на Запада за причинените през миналите векове зверства, които е безпредметно да преживяваме повече.

Но трябва да им го призная, французите по едно време направо са ни притежавали! Неслучайно модата по Бай-Ганьово време е била алафранга! Да си бяхме останали с французите и по време на кризите обаче! Като ще се подмазваме на някого, да беше на Антантата! То е ясно, че нямаше да постигнем пълно обединение на българите...Но така или иначе вече може да се пътува. Ако стане пак някоя беля, просто ще се преместя в Англия или Испания - те са далеч от ниските страсти в международните отношения. Няма вече диаспора! Връщам се към началото - чуждото наследство не е ли мое? Тоест това ще означава, че Пико дела Мирандола, Шекспир, Дидро, Коперник, Нютон, Лафонтен, Киркегор, Гьоте, редом с Ботев, Вапцаров, че даже и Алеко Константинов вече са общо европейско наследство? Чувствам го правилно! Само Иисус Христос не можем да си го присвоим, ама нали няма пълно щастие...

Толкова поводи за национална гордост и гордо самосъзнание! Границите се сливат - между държави, между култури, между възприятия, между...много други неща! Спим на топло, ядем от най-хубавата храна, работим на сигурно, имаме време да сънуваме и да мечтаем! Не ни закачат болести, а пък сме толкова много, че накрая за капак намираме и любов! Ботев за този блян се е борел! Само пустият Бай Ганьо ми разваля пейзажа...Хубаво е да си човек, хубаво е да си европейец.

Кръговратът на политиката

Ставам в десет, много ми се спи, имам много работа и много ме мързи. Пуснах телевизора, преди да замина за последното заседание на Народното събрание преди едномесечната Коледна ваканция. Направо паднах от своя италиански кожен диван, когато водещият на новинарската емисия обяви, че водачът на най-голямата партия в коалицията (или сглобката, както обичат да я наричат) оттегля своята подкрепа за правителството. Веднага звъннах на нашия лидер:

- Ало, шефе!
- Кво бе, скункс такъв? Знаеш ли колко рано е, бе?
- Казват, че правителството падна. Ами сега?
- Ай! Няма да влезем в следващия парламент.
- Ще си получа ли заплатата? Шефе, трябва ми заплатата. За какво друго съм депутат, ако не за това?
- Мани заплатата, ще ни изловят за европроекта за магистралата. Хората ще питат: Къде са изчезнали два милиарда евро?
- Тогава си тръгвам и започвам собствена партия с истински ценности. Ти си корумпиран и символ на статуквото, а аз съм промяната, която поколението „зът“ иска. Доневиждане, тумбак нещастен!

И така направих собствена партия, която влезе в следващото правителство. Всичко беше добре, докато мой подчинен не ми се обади една сутрин с думите: „Ало шефе, правителството падна“.

Смешното

Седя на стол във стая с две стени
И чудя се какво е смешно.
Как сухата сериозност ме плени,
трябва да се разсмея спешно!

Но размисълът ми не спира,
Кое в живота ни поражда смях?
В ума ми отговора се формира
Мъглив обаче, умът покрит е с прах.

Докато кротко си аз размишлявам,
Виждам край мен събрали са се хора
От стола ми двукрак ги наблюдавам
И казвам си : „Кат“ мене няма гледка втора!“

Точно като на филм, тогава,
Столът ми скършва се със пукот силен,
падам и вдигам страшна врява
последвалият смях – на тътен равносилен.

В този момент аз осъзнавам
какво за смешно в този свят минава...

Да грухтя и да се зъбя,
Шегите просто да тръбя,
Да пръскам с кръв и свинска мас
Участниците в този фарс!

А аз пък само ще ви кажа,
Вий ме чуйте или не,
че смешното се случва да е тъпо,
но тъпото смешно не е!

В тази комедия от грешки,
Седят си в ъгъла сами
Иронията, сарказма, всички смешки,

А сатирата проста ги срами.

Но как изобщо се очаква
Във плоска стая с две стени
Да има някакво пространство
За хумор с повече страни?

(Не)вероятен край

И пак събуждам се,
Със длан очи разтърквам,
И пак прераждам се,
като птичка волен пърхам!

Прилежно си мустаците приглаждам,
балтона бързо си намятам,
В лъснати обувки се оглеждам,
За връзване на връзки - време няма.
Обувам се.
Изчезвам.

И отнесен по тротоара ходя,
бълнувам със заря в очите,
В мечтите си със зло се боря,
Ала със зло печелят се войните...

Готов съм да творя,
Да променя живота си еднообразен,
Дори и тялото си да даря,
За да се храни света ни буржоазен!

Тъй целият изпълнен със решимост,
Бавно крача и напред се приближавам,
а отвъд - привидна предвидимост...
Във връзките си спъвам се
и в пътна шахта падам.

Излезе от такта!

Животът ми е музика
И аз танцувам, пея,
из плочи, дискове все скитам
Опитвам да намеря своя ритъм
Но когато той отсъства
Джаз ли е? Експериментална музика?
Абсурдизъм ли на нотен лист?
Не се слуша чак така...
Няма такт - не клатя своята глава
Повдигам само рамене

Купони - алкохол, колони
- Пусни ти нещо! Пусни ти нещо!
Към мене е молбата,
която чак два пъти се повтори
И какво сега?...
Нямам идея, нямам ритъм
Решавам iq тест,
но на усет отговорите напипвам
- Рокенрол! Елвис - jailhouse rock!
Толкова магично - всеки е доволен
Само един рапър - ококорен
От ъгъла ме гледа тъжно
Няма значение - вече е късно

Вече е късно?
Вече нищо не се слуша
Сякаш не мога да тактувам
От музиката ми дойде до гуша
От стената Ленън, Хендрикс, Морисън
От три плаката гледат - недоволни са
Гледам ги и аз - идоли на музикален глас
Но затъпен е моят слух за вас
Дъвча някаква пържола - вкус
На изгоряло ми мирише - мирис
И изведнъж се чува блус
Разшири се моят ирис

Дядо пусна Би Би Кинг
И от интерес надникнах
И усетих завист и ресантимент
На човек изгубил своята музика
Баба и дядо се държат
И танцуват като за първи път -
Леко тромаво, леко неуверено,
Но препълнени с любов и звук
(да не би бюфетът тайно и напук
в музикална кутия да се е скрил?)
Видя дядо, че съм се появил
И ме издърпа, подритна ми крака
като стражарска марка
Тръгнах да се спъвам, да падам
Но в полета ми изведнъж
Сякаш въздухът прошепна:
- Let's dance, you idiot!
Падам, падам, но стъпвам с крак
И тук - бум - бам, бас и ТАКТ!
Бяс! Танцувам пак!
The thrill is not gone!

*Музиката на живота все ще се завърне.
Понякога забравяме да увеличим звука.*

We All Shine On

РИТМИЧНО АДАМИТСТВО

Всяка сутрин рано ставам
И опитвам се да разбера
Себе си ли заблуждавам
Опитвайки се да не спя
Дали буден или в сън
Дали във вкъщи или навън
Все задавам си въпроси
Разумът поражда ритъм
Изпускам такта, отговори "прости"
В боклука смачкани излитат
Отказвам да измислям смисъл
Взимам нещо вечно
Нещо, което вече някой е написал
Може да звучи и смешно
Плъгта чиста само ме интересува
Да се обличам веч не ми е спешно
Гола натура се рисува
По платното на новия жиаот
"И защо съблече се?" ме питат
Всичко правя аз за Бог
"Какъв ти Бог, идиоте, о, за Бога!"
"Ти си луд, не си за хора!"
Тих клавиш, заглъхнал е мажора
Не мога да си ходя гол,
когато съм в затвора...

когато съм в затвора...

Непобедим

Трудно начинание е да обичаш живота, още по-сложно, ако го мразиш. Любовта сякаш някак си винаги ни е държала на ръба, без да ни пуска, нежно и топло ни придърпва към себе си. Нима тя сама по себе си не е причина да сме живи. Някак си обаче светът ни бута към бездната на отчаянието, този свещен ред явно е прекалено сложен за нас, за да можем да го разберем и спокойно да приемем съдбата си. Но може би, само може би, създателят на този свят е толкова грешен, такъв глупец, жаден и алчен за сила и контрол, че нашите злодеяния бледнеят пред извращения му характер, може би ние наистина сме създадени по негов облик. Смея да твърдя, че сме по близо до любовта, отколкото някога той е бил. Може би светът е начинът за достигане на любовта и красотата, която този ни създател преследва от цяла вечност.

Трудно е, както казах, „драги ми читателю“, да обичаш живота, ала Виктор никога не спираше да се бори за любовта към него. Израснал без майка, той обичаше да се хвали, че бойният дух го е взел от баща си, а как да обича - майка му го е учила. В малкото семейство той имаше сестриче - Вяра, тя беше цялата любов, която този мижав живот съдържа, събрана в едно малко пламъче. Ала главният ни герой имаше дилема, не знаеше дали обича повече живота или просто не обичаше да губи, винаги е твърдоглав, продължаваше да се състезава със своя върл опонент. Никой не следеше резултата, а може той и да нямаше смисъл, защото всеки ден, преди да си легне, Виктор леко продумваше: „Днеска сме наравно“

Един ден обаче животът поведе, сестра му падна тежкоболна. Той никога не е обичал да играе по правилата на света, ала лекът за тази орисия изискваше пари и на момчето му се наложи да възмъжее. Захвана се за работа, помагаше по къщата, забавляваше сестра си, баща му го хвалеше колко е зрял, ала той никога не се чувстваше доволен от себе си. Винаги можеше повече да помага, мразеше сърцето му да почернява от отчаяние, това значеше, че губи. Неуморно поддържаше рутината, пълна с достойни дела, заслужаващи само адмирации и възхищение, ала пак пламъкът на любовта гаснеше. Когато сестра му кашляше, той запретваше ръкави да направи вечеря, когато вечер охкаше като старец на предсмъртното си легло, той ходеше на работа. Така той се програмира всеки път, когато сърцето му се чупеше, да бъде „полезен“ поне на дома.

Минаха години и усилията на загрижения по-голям брат се отплатиха, любовта продължи да живее, ала тя порасна, почна да изпитва горчивината на самотата, само момиче, изоставено от майка си, не бе научено на как и защо. Светът се възползваше и по това време от наивната сладост на красивите момичета. И така пламъкът угасна, прекършена и изоставена, тя имаше само Виктор и той се превърна в това, което тя някога бе за него. Затвори се в себе си, изпитанията, които ѝ бяха изпратени, не ѝ даваха мира, някои бяха, за да повалят Виктор, други бяха специално насочени към нея. Тя не беше

брат си, животът много бързо я обра от младостта ѝ, нямаше време дори да мечтае за по-добро.

Виктор не знаеше какво да прави, двама мъже, колкото и да се опитваха, не можеха да разшифроват загатката, наречена жена. Единият – жена му го остави, другият – от малък нехранимайко, който не можеше да погледне момиче в очите. Не им трябваше да се интересуват от романтика, понякога, колкото грубо и безсърдечно да звучи, състезанието с живота просто не им позволяваше да си откъснат погледа от финалната права. Вяра намери спасение в ласките и страстите на младостта. Това ѝ помагаше да приеме факта, че дори да излъчва любовта, тя някога не я бе изпитала. Виктор се отнасяше към нея повече като с богиня, като с най-ценното до сърцето – ала за нея това не бе любов или поне не бе достатъчно. Продължаваше да напуска дома по нощите, да бяга, всеки път след като лашкаше входната врата пред лицето на брат си, тя му хвърляше онзи жал поглед, с който го пронизваше, докато бе на легло – сякаш му казваше: „Трябваше да ме оставиш да си отида“. Сякаш всяко нейно действие бе отмъщение.

Не е ли интересно, драги ми читателю, как хората нагло остойносттават човешкия живот, обявяват го като свещен, дори когато самият той е мизерен и жесток. Истината е, че нашият най-голям грях е желанието да се докоснем до божията сила. Нима това е бремето, с което сме заслужили да се нагърбим, не сме ли слаби, колкото самият ни създател? Заслужаваме ли самотата и горчивината след всяко следващо наше вселенско решение или вярваме, че ще изгубим всякакво чувство и тъй най-справедливо ще властваме над всичко и всички, че ако е така – да ставаме Богове, нима в момента животът да си няма любимци. Или пак ще ми кажеш, че този универсален ред е твърде сложен, за да го разберем, нима не сме достойни да го знаем, да го контролираме, да го преправим. Ала както казах, бог е грешен, колкото сме ние и не се и съмнявам, че той е бил поредният твърдоглав наглец, който като Виктор е вярвал, че ще промени света. Затова Вяра си го връщаше, за егоизма и алчността на брат си - как смее да си играе на Бог и да позволява да живее, та знае ли пред колко мъки неговата „любов“ изправи детето. Та сега цяла жена тук иска да гледа как упоритостта му уби не само сестра му, но и самия него – това бе нейната цел. Въпреки това всяка вечер, когато той я чакаше да се прибере, тя бавно му хвърляше поглед сякаш го съжаляваше, преди пак да почнат да се карат. Смешна картинка беше, мълчаливо се замеряха с обиди и обвинения, но колкото и ядосани да бяха, не им даваше сърце да занимават стареца си с техните „дреболии“. Вяра и него обвиняваше, не за греховете на сина му, а за това, че изгони майка им, поне тя така смяташе – ако Виктор е копие на него, то тя тогава е на майка си, а ако това е така и самата тя би напуснала това семейство, та за какво друго да бяга по нощите. Писна ѝ от мъже, които се смятат за светци само защото имат силата да я пребият до смърт, ала се спират заради великия морал. Та тя не е ли яла достатъчно бой, че да не може да понесе още и още, и още. Когато беше в компанията на Виктор, се връщаше в ролята на слабото и болнаво сестриче, което принуди собствения си брат да напусне училище, за да я изхранва. Мразеше да бъде длъжна на някого. Ала навън тя бе лудата мазохистка, която

понасяше всеки удар от всякакви мъже, всяка синина я караше да се чувства смела, силна, по-силна от насилниците си. Така тя вярваше, че понася ударите на живота.

Независимо от това, състезанието продължаваше, Виктор беше убеден, че когато победи здраве, покой и любов ще застигнат целия свят. Това бе неговата Сизифова скала, всеки ден я буташе и точно да вкуси победата, да усети какво означава удовлетворение и покой, се озоваваше пак на леглото и патовото положение продължи. Какво представляваше тази победа? Виктор я сънуваше като тържественото изкачване на хълма, носейки цялото бреме и страдание на гърба, веднъж стигнал там, той желаше да погълне всяка от най-дребните болести до най-съкрушителните спомени на човека и да изчезне с тях, така хората вече ще могат да бъдат свободни, без товар да открият себе си, както и един друг. Той вярваше, че ние, хората, сме толкова състрадателни и чисти, че се отказваме първо от себе си и после един от друг, не желаем да поискаме помощ, защото знаем колко тежи това бреме и не го пожелаваме на никой друг. Надяваме се, че там някъде съществува истински безгрижен и свободен човек, затова съмнявайки се дали той не е пред нас, избягваме възможността да превърнем и съседа в роб на нашите болести. Сами отказваме любовта, за да я оставим на този, който я „заслужава“. Виктор знаеше, че е силен, а длъжността на силния е да се нагърби с тези болести и да позволи на човека да изпита любовта.

Отдавна не бе изпитал любовта, понякога наистина смяташе, че беше по-добре да остави сестра си да умре, за сметка на пламъка, така той щеше да е вечен, ала ако я беше оставил, това щеше да е поредната победа на живота. С този хитър опонент, може би финалната им надпревара тепърва почваше.

Една, ако ще да преувеличавам, наистина бе съдбоносна нощ, Вяра пак се прибираще късно, ама този път не сама, зад нея пияно висяха още 3-ма разбойници. Както традицията повелява, разправията се проведе отвън, все пак старецът спеше. Тройката озлобени младежи желаша да продължат побоя си над Вяра и преди се е случвало това, ала този път погледът им след всеки следващ удар не излъчваше съжаление, по принцип съвестният мъж жалеше момичето, то дали заради силата, с която я налага, то дали заради факта, че я налага, ала му дожаляваше. Този път на разбойниците погледът им пламваше с омраза към пребитото момиче. Толкова страшни бяха очите им, че Вяра преглътна гордостта си, сякаш не искаше да умре от тях, от всеки друг, но не и тях. Хукна към брат си, докато бягаше тя осъзна, призна слабостта си, насълзена тичаше, куцаше към него. Старото пламъче на любовта грейна, докато тези хищни вълци я гонеха. Погнаха Виктор веднага с всеки следващ удар, тропети в очите им къртяха, удар – дрън, удар – дрън, ангели слязоха и почнаха да налагат нашия Сизиф, ала той не трепна, остави ги да излят цялата омраза, която притежават. Цяла нощ той само се бранеше, не отвърщаше, пазеше се и си мърмореше: „Печеля“. Ала тяхната омраза към човека бе безкрайна, тропетите бучаха все по-силно и силно, ала и пламъкът във Вяра сякаш бе прероден, бе сила, готова да изпепели всяко зло. Така след цяла вечност на страдание, мъки и болести, Виктор сякаш побра цялата омраза по света в себе си, светата троица падна от умора, не можеше

повече, бе безсилна, така и падна Победителят, в борба. Градът замлъкна, само песента – сълзите на целия свят, удрящи се по асфалта, се чуваха, свраките го криеха с крилата си, светофарите осветиха тялото му, докато то чезнеше, така докато Вяра не забрави за него, така сякаш цял свят забрави какво е омраза, какво е страдание.

Елисавета Таралешкова, 12.А

Мухата в света на подлия човек

Седях си аз спокойно в кухнята, когато забелязах пъргавите, хаотични движения на една муха. Тя сякаш изписваше нещо. Някакви свои мисли, които искаше да изрази по някакъв начин, докато върви по голямата ни стъклена маса. Може би нещо от сорта на зов за спасение от краткия живот, който има. В този си момент исках да ѝ кажа за винарките и техния живот, който наистина минава в мигове. Много ми е интересно дали, щом биологичният им часовник е толкова бърз, те също виждат света забързан. И дали, ако ние знаехме колко време ни е отредено, ще можем да променим скоростта на събитията в собственото си съзнание. За второто съм по-скоро скептичен. Би било някаква вътрешна настройка, която трудно би била постигната. Та дори и хората, които живеем с мисълта, че всеки наш ден тук може да е последен, не сме успели да забавим или забързаем представата си за свят. Ако някой е успял, нека да се похвали и нека разкаже как изглежда един обикновен (последен) за него ден.

А сега обратно към мухата, защото тя не преставаше да шава около мен. Неспирни и неуморни бяха нейните движения, а когато се спреше, тя го правеше само за да прецени някъде трябва да потегли, за да изпише по масата това, което беше намислила. Аз все така упорито се чудех какво ли иска да каже. Та все пак това е малко животинче, чийто мозък може би е с големината на една прашинка. Една прашинка дори не е достатъчна, за да накара някого да се закашля, а тук с нея мухата изписваше дълги, продължителни изречения. Личеше си, че не е една единствена дълга дума или просто изречение, защото умело поставяше правилно всеки препинателен знак. Доста интересно беше, че задава много въпроси. Кого ли питаше всъщност? Дали мен, дали всеки, който прочете, а може би да е задавала въпросите на себе си самата?

Изведнъж мухата започна често да се приближава към мен. Думите ѝ рязко се изостриха, тонът вече наближаваше критичния. Тези нейни действия ме подразниха и с всяко приближаване аз започнах да се наеждам като лидер на глутница вълци в присъствието на съперник. Имаше случаи, в които мухата се придържаше към по-безопасна дистанция. В такива случаи я оставях да пише нейните си слова, без да я безпокоя освен с някой друг поглед. Но в момента, в който мина почти през ръцете ми, я изгоних. При първата възможност, която тя имаше истински да се доближи, аз вдигнах ръката си и тя веднага избяга в уплаха. Сякаш бях алчен политик, добрал се до власт, която мухата се опитваше да ми отнеме със своите действия. Не можех да позволя тя да се приближава в такава неприкосновеност до мен.

И със същата досада, с която политикът би усетил неуморимия човешки дълг за честност, така и аз усетих досадата, която е да гониш муха. „Тези пусти създания винаги се връщат отново“ – бихме си казали и аз, и властимащият. Не знам доколко той би казал това или би последвал разправията си. Това, което знам е, че аз продължих да гоня мухата.

А тя все така стремглаво се целеше към мен. Вече полетяла, тя първо започна с нови опити да кацне върху масата, за да се върти около мен. Когато усети, че това ще ѝ бъде непосилно, тя предприе по-директна атака – вече мишена бях аз, където и да е. Целеше се да се скрие някъде, където може да продължи дейността си. Но също така се опитваше и да върши главното действие на една муха в човешките очи – да пречи.

По едно време тя просто изчезна. Нямах я вече. Премести се или се скри. В онзи момент аз погледнах масата, писанията ѝ и всичко, което беше останало. Не беше писала много, може би една страница, две. И все обяснения. Мухата беше изключително борбена: беше писала за справедливост, за упоритост. Нейните усилия в очите ѝ не бяха напразни, защото тя вярваше силно в тях. Не можеше да приеме, че краткият ѝ живот е незначителен за останалата част от планетата, тя беше там за себе си и за своите вярвания.

Тогава внезапно тя се появи отново. Погледнахме се. Бях се вторачил в цветните ѝ очи, в тази чернота и мъх, който тя имаше по себе си. Мухите не са красиви. Сигурно тя си мислеше същото за мен. Прашинката, която имаше за мозък, едва ли можеше да прецени дали аз съм красив, или грозен. Тя можеше единствено да каже дали аз съм добър, или лош. И за моя жалост в случая се оказах от нежелателната страна. Аз бях този, който искаше да се отърве от неудобните ѝ думи. Моите ръце бяха започнали всичко единствено защото мухата е по-слаба от мен и защото не можех да позволя някой да пречи на спокойствието ми. През това време мухата създаваше. Надяваше се на свобода и се бори за нея. След моята грубост тя отново се изправи срещу мен. Вторачихме се един в друг.

След като приключих писането на този разказ, станах от широката ни стъклена маса в кухнята и се отправих към огледалото. Тогава усетих колко съм малък аз. Чух и жуженето на неуморни криле. Стигайки до огледалото, видях в него едно малко, съвсем миниатюрно черно отражение. С мозък може би колкото една прашинка. Нищо повече от една спокойна муха.

Върнах се до масата, за да прочета какво съм написал. Тогава видях буквите, които четете тук.

Човеци

Хората,
да, и те ме тревожат,
от дървета вековни
те сърп ще оформят.
Ще ходят,
ще скитат,
те, скотове луди,
но лудо работят.
Работят и пеят,
но в песента им тъга,
тъгувам и аз,
боли ме за тях –
болка за нас,
във липса на грях.
Гърбовете си гърбят,
ръцете – кюмюр,
работник посечен –
сякаш разп'нат на кръст.

А Бог горе гледа,
ела, помогни ни!
страници, томове,
пустите книги...
вяра, лъжа ли?
пуста вселена!...
Хайде, слез от небето,
хайде, спаси ни,
мръсни сме, Боже,
ние в очите ти св'йни...
но чеда ли сме твои,
къде ли се дяна?
има ли те там,
да чуеш молитва,
духът на народа,
към тебе политва,
покойник е вече,

тези тук го убиха,
а ние тъй будни,
тъй будно заспали,
вяра изчезна,
багажи събрани,
бягат на запад,
по пълните гари,
корени режат,
а те правят рани,
рани дълбоки, кървиви,
та трудно зарастват,
и болката все
по тях ще злорадства.

Очите ми гледат,
ръцете описват,
устата разказва,
но ушите им липсват.
Друго ги вее,
животът е хубав,
Е, парите са малко,
храната е скъпа,
но лесно живеем
в държавата пуста.
Оплаквам се,
плача,
и пак не закузвам,
хлябът поскъпна,
а покривът рухна,
сълзите си пия,
язовирът пресъхна.
Апатия във мир –
жажда за слава,
слава обаче,
дава войната.

Кои сме ние,
срещу какво ли се борим?
Бог като няма,
на кого ли се молим?

войната безкрайна,
врагът непознат,
мисъл ме грабна,
горим ли във ад?
кой ме изпрати,
кога ще ме вземе,
кога ли настъпва
краят ни земен?
Болка, въпроси,
отговор търсим,
но нека забравим,
леко да се отърсим,
долу живеем,
и така да се борим,
нека пребъдем,
и както го мислим,
тъй да го сторим.

Та тук е посято,
нашето семе,
и макар и водата,
тук сме родени,
животът подай ми,
дай да отпия,
аз съм го грабнал,
земята е мила,
родината свята,
в сърцето си крия,
борба безконечна,
духът ни събуди,
и нека сме диви,
ние, скотове луди,
и тъй ще речем,
като живеем и гинем:
тук сме родени
И тук ще изгнием!

***

Ах, сладко детство
и бурна игра
на село до късни нощи.
Беше ни лесно,
под мигащи лампи,
пеейки ноти безгрижни.
Детство спокойно,
Луната над нас
знае лицата ни чисти.

Беше красиво,
но
нека призная,
детството в нас си отиде.
Железни стрелки
бързо притракват,
рисуват сиви картини.
Гласове кресливи,
къде са сега
сладките детски години?

Отиде си детство,
бурно работим,
денем във офиси скрити.
Вече е трудно,
вечер в аптека,
търсим последни стотинки.
Детство къде си?
нас
гледа луната,
и
вече не ни разпознава.

Гледам децата,
седнал далече,
ето, те в парка играят.
Време отлита,
моди минават,
но още пеят в градини.
Пламък бушува,

живее цветът
на
щурата детска забава.

Дъх си поемам,
веждите свеждам,
в опит сълза да не пусна.
тичат пред мен,
малки герои,
в очите им виждам цвета.
Бушува във плен,
на
мечтите мои,
да е пак вълшебен света.

Още е светло,
поглед в небето,
със топла детска усмивка.
Вече сме стари,
но
още засмяни,
както ни помни луната.
Багри улисвам,
животът блести,
за всички деца по душа.

***

По ръба на сенките,
връз тях чадърът ни прозира,
крие ни от капките,
и с тъмното в едно ни слива.

Тайната на тишината,
из шума на булевардните коли,
двамата във глухотата,
изгубени из витोшки поли.

Кривите тротоари,
стъпка, ляво, крачка, спри,

ламшите изгаснали,
сенки няма, всичко спи.

Небето млъкна,
луна през облаците изпълзя,
локвите са тихи,
нови капки повече не шумолят.

Усмивка плаха
посред нощта лицето озари,
дочаках краха,
а ти света наново сътвори.

Животът бляска,
върху нас прожекторът трепти,
публиката пляска,
вън сами с билети само аз и ти.

По течението и срещу него

В днешното общество всеки човек, със своите съзнателни или несъзнателни действия, прави своя избор и определя позицията си в социалната йерархия. Именно въпросът „нужно ли е да се вписвам?“ тормози индивидите още от зората на цивилизацията, възникнал с първите зародиши на стъпаловидната структура на обществото.

Вглеждайки се назад във времето, можем да направим извода, че винаги е имало личности, които решават, че правият път е този – срещуположен на общоприетия. В едно древно племе, например, не е бил нечуван случаят някой, почувствал се неразбран от общността си, да се отдели и да се превърне във вълк-единак. По-напред в историята можем да се сетим за всички прочути артисти и изобретатели, които против препоръките на своите близки са решили да следват своя усет и да създават. Всъщност колко ли от прочутите музиканти и художници са били гласени от родителите си да станат лекари, архитекти, адвокати? Със сигурност броят им никак не е скромнен. В такъв смисъл, разглеждайки тези примери, не проблясва ли истината, че пълноценните общества се нуждаят от своите черни овце, за да бъдат наистина пълноценни?

Това, което дава цялост и душа на обществото, е неговото разнообразие. Фактът, че има най-различни хора, свободни да изразяват индивидуалността си, е това, което различава една група хора от един пасаж риби например. Проблемът се изразява в това, че в наши дни индивидуалността, вместо да бъде поощрявана, бива потушавана още в своя най-ранен стадий. Ние, хората, сме създали за себе си система, която макар и да функционира добре на административно ниво, на личностно убива индивидуализма. Още от деца сме поставени в кутийки – спортни или „по към книгите“, отговорниците на класа и „непослушните“, които ни принуждават да се впишем и да изпълняваме определените роли. Дори и разделението на момиченца и момченца има негативното си влияние върху децата, карайки ги да мислят, че са коренно различни, когато те са в най-подходящата възраст да разберат, че всички сме еднакво хора. Именно с тези роли започва изгасването на гордостта от различността ни.

С напредването на крехката си възраст, на около 10-12 години, децата започват да навлизат и един от най-трудните периоди, в който всички, с желание или не, неизбежно порастват, а малките им недостатъци и неочаквани черти започват да се проявяват. Желанието на детето да се впише става най-силно. В днешно време този факт е по-наличен отвсякога, най-вече заради широкоразпространения достъп до социалните мрежи и влиянието им върху нас.

Създадени с дружелюбна цел, онлайн платформите за свързване с приятели днес имат по-скоро отрицателен ефект в близо всички аспекти от живота ни. Но най-уязвими са именно подрастващите: гледайки какво правят приятелите им, следвайки най-новите трендове, те сами предпочитат да се крият сред болшинството от страх да не бъдат

отритнати и изоставени. Така още отрано те забравят или въобще не научават важноста на това да не потъпкват собствената си индивидуалност.

От друга страна, дали пък така не е по-добре – да бъдем всички еднакви, да не се пречкаме на другите и да потънем в колективна самозабрава. Може би тогава няма да има повече световен глад, войни и социално неравенство? Навярно да, но подобен идеализъм е практически непостижим (и Платон го е пробвал в Древна Гърция, и руснаците в СССР). Затова е важно да се научим да толерираме и още повече да се възхищаваме на индивидуалността. Защото така или иначе сме тръгнали по трудния път на личностната свобода – ще се наложи и да го извървим.

В поемата „Честен кръст“ на Борис Христов виждаме душата на един поет, който, предаден от всичко и всички, е взел решението да се откаже от поезията, да си намери по-достоеен и благороден занаят. Ето това се случва с артистите, одухотворителите на иначе бездушното ежедневие, в нашето общество, фокусирано върху своята STEM реалност, където няма място, време и ресурси за изкуства. Но изпуснем ли нишката на креативността, ще изгубим и незаменима част от човека като живо същество. Всяко живо същество има нужда от отдушник, а за хората това е способността да създават. Дори и да го осъзнаваме или не, всеки от нас някога е сътворявал нещо, с което е помогнал или на себе си, или на другото. Това е поредната причина, поради която трябва да си позволяваме да сме непослушни, неудобни и да пренебрегваме съветите на останалите.

Едно незачитане на желанията на душата да върви срещу течението води до цялостно чувство за безсмислие и абсурд. Пример за това можем да разгледаме в живота на Франц Кафка. Подтикнат от семейството си, той следва баща си в бюрократичната му професия и не си позволява да се отдаде на писателска дейност. Да, така е бил полезен на семейството си, даже и на обществото, но пък цялото си творчество е прибирал в чекмеджето, без да иска да го поглежда отново. Посмъртно е инструктирал един от приятелите си да изгори всичките му ръкописи, но вместо това след смъртта на Кафка той ги публикува, а ние ги четем много десетилетия по-късно. Именно тези творби ни показват тежкия психологически ефект, който оказва потискането на истинските желания на душата. Желания, които са били потиснати само и само за да не се движи човек срещу течението.

Къде в крайна сметка се крие отговорът на въпроса дали да бъдем общоприети и полезни в болшинство, или да преследваме това, което чувстваме за правилно, напук на обстоятелствата? Според мен тайната е в това да разбием рамката: да не си позволяваме да бъдем ограничени от едни така или иначе въображаеми правила. Не трябва да и позволяваме да ни диктува кое е нормалното само защото повечето хора го правят. Както видяхме, това влияе единствено отрицателно върху човека. Защото в крайна сметка човекът може да бъде човек само когато е свободен.

Тяло

Не искам тяло,
искам да летя
във снежнобяло
или в сини небеса,
да се скитам из звездите
и да плувам в глъбини,
като птица аз да литна,
не оставяйки следи;
със рибите в водата
да се гмурна без да връщам
се и с мечките в гората
да си имам горска къща.
Отказвам се най-лесно
от своето битие телесно –
няма ли да е чудесно
да съществуваме словесно?

Сън

Тъмнината се разля като мастило
отвътре там по моя сив клепач,
отпуснах се и изцеден от всички сила
заспивам аз във вечерния здрач.

Иглички във краката и ръцете,
безчувствие из мен пълзи,
готов бях да разгледам световите,
сънувани зад моите очи.

Чаках, но сънят не идва –
тялото самотно спи,
умът шава и не стихва,
а от очите ми сълзи

търкулват се по бузите ми топли
но да ги избърша аз не мога;
опитах да надам за помощ вопли,
но гърлото не викна със тревога.

Станах отведнъж затворник
на свой от плът строен затвор,
тялото над мен надзорник
без грам за светлина отвор.

Не/предвидимото

- Вземи си чадър, ще вали.

Това го посъветва гласът, докато той събираше неща в чантата си, разплиташе си слушалките, връзваше обувките си и си обличаше якето по същото време.

Чий беше този глас? В момента той не се замисли - беше прекалено зает. Толкова зает, че си забрави слушалките, а на заплашителните сиви облаци дори не обърна внимание.

Вече беше на спирката, когато забеляза, че не носи чадър. Защо да има чадър? Вярно, някой му беше казал да си вземе... Но беше ли наистина чул глас, или просто си го беше представил?

Преди да има време за повече размишления по темата, превозът му пристигна. Днес беше красив батрахокамп - звяр със задницата на жаба и предната част (и размерите) на кон. Батрахокампите бяха доста мощни и ефективни създания, но друсаката достатъчно, за да те направят религиозен по три различни начина... Обикновено той предпочиташе

гладкото летене на кюкнокархите, но сега закъсняваше, така че не му се полагаше да се оплаква.

Галопирайки нагоре към Долно езеро, той нямаше избор, освен да измърмори някоя друга молитва и да си направи чай в чашата самоварка, без която не излизаше. Квакането на батрахокампа не допринасяше особено за вкуса на напитката, може би защото му напомняше, че си е забравил слушалките, което дълбоко го огорчаваше, или може би просто понеже вибрациите, прозвеждани от животните, по никакъв начин не взаимодействат с вкусовете на храни и напитки като цяло.

Поемайки още една глътка, той беше грубо задавен поради решението за рязко преустановяване на движението от страна на транспортъора. Бяха стигнали реката, а против всякаква еволюционна логика батрахокампите ненавиждаха водата. Наистина човек би си помислил, че животно - наполовина кон, наполовина - жаба би било прекрасен плувец, но тези твари се запъваха пред вода като раконурки в пясъка...

Без друг избор той слезе от звяра и си плати дължимите три комплимента и половина - висока цена за толкова друсане, ако питате него... Не оставаше много път до Долно езеро и той все още не носеше чадър. За какво му трябваше чадър, запита се той, но мисълта му беше прекъсната от падането на една едра капка върху крака му. Той погледна нагоре и разбра, че това е лигата на конската жаба, която очевидно бе предоволна от заплащането си. Безразличен, но не напълно, той изпъди животно и реши да се разбърза - все пак имаше среща.

Той допи чая си и прекоси реката по неясен за нас начин, който му позволи да остане напълно сух в студения летен ден. Синьото слънце тлееше, а Червеното грееше, но и двете бяха сякаш притъпени... Да, вярно, че имаше недоброжелатели буреносни облаци, пречещи на слънчевата светлина. Май щеше да вали... Може би точно затова си беше забравил слушалките - на подсъзнателно ниво е искал да слуша Синия неутрон отново да обяснява на Червения гигант как тук никой не цени работата им и как наистина на Гиганта вече му е време за супернова, та да се приключва с мижавата ни цивилизация. Чист опит за манипулация, мисли си нашият герой, който знае, че и без това правителството има планове да взриви планетата много по-скоро, отколкото на Червеното слънце ще му дойде времето за супернова.

Залисан в мисли, той осъзна, че почти е стигнал Езерото. Зарадван от напредъка си, той се провикна и еуфорично се препъна във връзката на дясната си обувка, която така и не бе успял да завърже. Бързо се възстанови и премина последните няколко хоризонтални боя до Долно езеро.

И ето, въпреки всички пространствено-времеви затруднения, той успя да стигне навреме за срещата си! Започна да се оглежда в търсене на място за сядане и се сети, че няма чадър. Хареса си един бял магнитен стол и се запъти към него. Тъкмо се беше настанил, когато усети нещо мокро точно на центъра на главата си, подобно на древните мъчения, на които ги бяха подлагали в школата за артисти. Веднага след това усети още нещо мокро и на рамото си, после в дланта си. Заваля. Вярно, че щеше да вали - някой предвидливо го беше предупредил. Истински или нереален, този някой си остава мистерия. Това което беше ясно обаче беше, че той нямаше чадър.

Цвета Тенева, 12.Б

Цвета Тенева, 12.Б

Последна Спирка

Малко преди да слеза от влака разбрах наистина колко много ми липсват всички – мама, татко, брат ми, дори и домашните любимци. Те винаги са били с мен, дори и да не съм им обръщал внимание. Стана ми тъжно, защото си ги спомнях най-добре чак като бях далеч от тях. Сега като ги нямаше, се чувствах беззащитен пред целия свят.

Когато спря влакът и започнаха всички да слизат, забелязах една жена, която ми изглеждаше много позната, сякаш бях пътувал заедно с нея. Не знаех дали ме е видяла. Нейните мастиленочерни очила прикриваха очите ѝ. Носеше със себе си само една чанта, черна като роклята ѝ.

Стъпвайки на перона, започнах да се удавам в морето от хора и трябваше да намеря спокойно място, на което да корабокруширам. Без дори да забележа, попаднах в тоалетните.

Всичко беше свършено чисто. Светлините светеха ясно в лицето ми и се чуваше жуженето на флуоресцентните лампи. Приближих се до една от мивките и се погледнах в голямото огледало над нея. Боже, на какво приличах. Можех да видя всеки един детайл по лицето си. Изглеждах все едно съм отслабнал с 30 кила и очите ми бяха кръвясали. Можех да усетя как времето караше тялото ми да отслабва лека-полека. Възможно ли е наистина да съм пренебрегнал колко зле изглеждам?

А какво ли си е помислила жената, когато я гледах с този мъртвешки поглед.

Какво ли си мислеше всеки, който ме види?

Смееха ли ми се?

Страхуваха ли се?

Интересуваше ли се въобще някои случаен човек?

Излизайки от тоалетната, видях отново жената в черно. Тя седеше на една пейка и четеше книга. Този път ми изглеждаше още по-позната – още по-близка. Стреснах се и не посмях отново да я погледна. Реших да избягам в едно кафене и да си взема нещо за пиене преди да продължи пътешествието ми.

Купих си кафе и заедно с него - един вестник. Седнах да го чета, но имаше няколко мъже на другата маса, които възпламенено обсъждаха нещо. Един от тях говореше как нямал търпение да види какво го чакало извън гарата. Друг искаше да си купи билет в обратната посока, защото вярвал, че не е слезъл на правилната спирка. Трети разправяше как каквото и да правел, все ще хванел влака за следващата спирка, и че не го интересувало какво има отвъд.

Не можех да проумея нито една дума от вестника, който уж преди малко четях. Техният разговор ме накара да се замисля за собствения си път... Дали пък не съм се объркал? Какъв беше смисълът от това да следя сегашното, като влакът ми щеше да дойде всеки момент и аз даже не знаех дали щеше да пътува в правилната посока.

Реших да говоря с жената, която толкова време избягвах. Оставах няколко минути и исках да знам защо ми изглеждаше толкова позната. Тя все още четеше, слава Богу. Пристъпих към нея, но тя не ми обръщаше внимание. Седнах и забелязах, че почти беше свършила книгата си. Стана ми любопитно и погледнах какво пише на страницата:

„Малко преди да слеза от влака разбрах наистина колко много ми липсват всички...“

Откъснах погледа си от страницата и погледнах към мъжа, който беше толкова заинтересуван. Горкият. Цял живот е знаел за мен, но чак сега разбира коя съм аз. Погледнах го в очите. Беше изминал толкова дълъг път. Трябваше най-после да му кажа нещо:

- Не бой се, почти приключих книгата.

И тъй проговори страницата

Шотландец и Англичанин влизат в бар. Англичанина си поръчва една голяма чаша уиски. Шотландеца казва: „На бас на един паунд, че мога да ти изпия уискито, без да пипна чашата или да ползвам сламка.”

Англичанина, заинтригуван от Шотландеца, се съгласява. Шотландеца взема чашата и изпива съдържанието ѝ на един дъх.

„Но... ти докосна чашата!“- объркано заяви Англичанина. Шотландеца му отговори с крива усмивка: „Тъй е и този път. Ето ти паунда и мерси за още едно евтино уиски“.

- Че колко пъти си го правил?
- На теб? Много.
- За първи път те виждам в тоя бар!
- Сещаш ли се вчера какво прави?
- Хмм, явно бая съм се напил... Единствено се сещам как се натрясках тук вчера.
- И не си спомняш как си направих същия майтап с теб?
- Хмммм, ... не.
- Сериозно? А какво прави она ден?
- Ха, пак се натрясках! Явно животът ми е прокълнат?
- Говориш сякаш не си го живял...
- Ми, не си го спомням, сигурно ще се сетя, като пийна още малко! Ще ти взема и на теб да те поуспокоим малко.
- Как може да продължаваш да се наливаш, като не можеш да си спомниш кой си?!
- Споко, споко. Виж, явно си притеснен. Но няма нужда да изтерясваш – поеми си дъх, седни и се замисли що ти е зле. Малко по малко ще се разведриш.
- Аз знам „що ми е зле“!
- И?
- Не си спомням кой съм, не си спомням кого съм обичал, не си спомням как съм живял. Само помня този проклет бар, само този проклет майтап! Помня само, как съм влизал тук, измамвал съм те за чашата и съм си тръгнал по пътя. Аз съществувам само в този един момент, в тази шега – сякаш аз съм някой виц, написан на лист хартия, съществуващ само когато бива прочетен.
- И?
- И?! Ние не сме истински, ние сме създадени от някого, за да бъдем шега! Всички наши мисли, чувства, действия, са определени не от нас, а от нещо отвъд нас. Ние сме кукли на конци, които...

– И все пак чувстваш всичко туй, нали? Голям праз, че това, което си, не е само твое! Все пак се чувстваш остроумен, като ме надхитриш. Пак ти е приятно, като ми изпиеш уискито.

– Какво като чувствам? Това е фалш, това е поредната илюзия, от която няма спасение...

– Добре, хубаво. Животът ти е шибан, прокълнат и даже фалшив. Какво ще направиш по въпроса, а? Можеш ли да се нахвърлиш на тъпанара, дето те е направил, да му набиеш шамар и да се направиш истински? Ми, не!

– Предлагаш да продължим така? Да се лъжем, че ние сме нещо отвъд написаното?

– Виж, като се самосъжالياваш и оплакваш, ще се чувстваш още по-гадно. Да, никога няма да знаеш дали това, което си, не е нечия чужда работа и може би никога няма да можем да се измъкнем – но със сигурност можем да си улесним живота тука.

– ...Какво предлагаш?

– Ами ако живеем в шега, можем да я попроменим малко. Сещаш се – ще опишем нещата малко по-различно, ще кажем някоя друга крилата фраза. Даже може аз пък да те надхитря!

– И мислиш, че така ще сме щастливи? Като приемем нашата обреченост, захвърлим истината настрана и живеем във фантазия?

– Щастието, приятелю мой, е нещо странно. То може да съществува независимо от това около теб – дори в най-тъмните улички, дори в най-ужасните обстоятелства, можем да сме щастливи. Това как ще намерим щастието си, зависи само от нас.

– Мъдро казано за пияница...

– Не си единственият, който знае какво става тука... Просто нямаше друг начин да си прекарам времето освен да пия и да мисля! И като мислиш, мислиш, накрая разбираш, че като му мислиш много, забравяш простата истина, че за да живееш, трябва не да мислиш, а да живееш.

– Но пиенето не е много живо.

– Тъй то! Като имам приятел вече обаче няма нужда да пия. Айде, да ставаме и дай да пробваме да сменим малко режима.

– ...Само един път. Ако не стане...

– Не му мисли много!

И тъй Шотландец и Англичанин влизат в бар. Англичанина си поръчва една горедолу приемлива чаша уиски. Шотландеца казва: „На бас на един паунд, че мога да ти изпия уискито, без да пипна чашата или да ползвам сламка. Англичанина, объркан и заинтригуван защо някой би искал да изпие една толкова посредствена чаша уиски, се съгласява. Шотландеца взема чашата и изпива съдържанието ѝ на един дъх. „И, как беше на вкус?“- шеговито пита Англичанина. Шотландеца му отговаря с прикрита усмивка: „Люто, с лек привкус на щастие и победа“.

Димитър Мангачев, 12.В

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

БАЩАТА

СИНА

РЕЦЕПЦИОНИСТКА

ЧОВЕК

Рецепция на офис сграда.

Усмехната РЕЦЕПЦИОНИСТКА побутва бонбонiera на СИН (6-годишно момче). Синът е готов да си вземе бонбон, но БАЩАТА му я избутва. Синът го поглежда тъжно.

Улица.

Синът и бащата излизат от сградата и отиват да чакат на светофара.

СИНЪТ: Ама, защо не можех да си взема един бонбон?

БАЩАТА (студено): Защото има правила, които трябва да се спазват.

Изведнъж един ЧОВЕК пресича на червено и бива блъснат от кола. Синът се опитва да отиде до него, но бащата го хваща за ръката.

БАЩАТА (все още студено): Не.

СИНЪТ: Тате...

БАЩАТА: Той направи избора си. Остави го да си понесе последствията.

СИНЪТ: Н-н-но...

БАЩАТА: Затова има правила. Чрез тях ти трябва да направиш добрия избор (поглежда към човека, облян в кръв) ... за да не завършиш като него.

Подобрените деца

(Пиеска със стари и иновативни действащи лица)

Пролог

Духът (на времето):

Окончателното решение е
да се чипират децата с необходимото за Системата:
инжектираната еуфория
да се редува с апатия.
евгенизирайте!
евтаназирайте!
На кибертялото
ще му пасва
дигитална душа.
Кой ще я вдъхне?
богът е мъртъв! Да живее богът!
И какъв е смисълът на имената
99 са само забравените имена на Бога...

Действия

Хамлет:

Думи, думи, думи...

Богът:

Words, words, words.

Хамлет:

*Искате да свирите на мен? Да изтръгнете тайната ми?
Може само да ме разстроите, но не и да свирите на мен.*

Богът:

За Изкуствения интелект
не може да има или - или
дилийтва всяко *to bee, or not to bee*
Разбивам всяка парола.

Хамлет:

*Parole, parole, parole des caramels, des bonbons et des chocolats.
Как трябва да отговаря един кралски син на въпросите,
които му задава една морска гъба?*

Богът: *Words, words, words.*

Хамлет: *Останалото е мълчание.*

Ботът: Значи delete

Епилог

Мълчанието на Хамлет 2026:

целият свят е затвор
със заблудата за свобода
свободата да си навсякъде
без да си никъде
в мрежата на свободата
свободата на мрежата
където всеки е прозрачен затворник
като в паноптикона на Фуко.
Със заблудата, че ще играе вечно
и от марионетка ще порасне в кукловод
което не променя нещата всъщност
Не е ли най-лесно
просто да се сътвори
изкуствено дете
като в стария филм на Спилбърг
„A.I. Artificial Intelligence”
и то да пребъде
за да оплаче безмълвно
края на човешкото
с невъзможно сините си очи
с непоносимата си човечност?

Хайку

Сън на двор с мотор
изстрелва трели славей
джанката в бяло.

Танка³

Времето ми взе,
а другото остави:
хленчът и смехът.
Изплава юлско слънце
пак в мене да се гмурне.

Танка

Изминалото –
щампа на ветрилото,
а зад гърба ти
пърха нероденото
в око на пеперуда.

---

³ Танка (японски жанр: стихотворение от 5 стиха с 5/7/5/7/7 брой срички в съответния стих)

Елисавета Таралежкова, 12.А

Великият мечтател се качи на моста.
Под него се виеха железопътните релси.

Питаше се,
как може да изгори звездите
завързани на небето.
Чуваше приближаващият писък.
Извади запалка и подпали
вечерното си желание.
Влакът се спъна в пепелта
и си легна да спи.

30.07.2024

Докато карах колелото си в парка,
добрината ми изпадна.

Като счупена спица.
Вдишвах майския вятър.
Издихвах облак егоизъм.
Валях гняв.
Калях алеята с горделивост.
Главата ми тежеше от тъмнина.
Само фосфенът осветяваше самотата.
Нехаех за друсането по обратния път.
Пред вратата ме чакаше брат ми.
Той се гордееше с мен.

Благодарих,
че не знае, какво ми липсва.
Но едва ли ще успее да скрия
недоволството си от този свят.

Измислен ли е?
Аз ли съм измислен?...
Беше прекрасно пролетно време,
а се заразих със зло!

Не съм чувал да е лечимо.

13.03.2024

Промяната на дните нищо не ми говори,

Написах днес, каквото и завчера,
Всяка страница на дневника е същата:
Както и самотата в стая 193,
В ъгъла ѝ държа купчинка снимки,
неразпознаваема пепел.
Все повече забравям кой съм.
Кой си ти?
През прозореца гледам дръвче
Измислям красива игра с въпроси:
Какво ли е човек да лежи между корените ти?
И там ли самотата боли?
Дори да го подпаля миризмата ще остане,
Вече усещам, как ме задушават
през стените от спомени.
Изскачам с глухи писъци от стаята,
Отразявам се в себе си.
Вятърът рисува искрящи цветя с въглени.
Поднасям ги на новата страница.
февруари 2023

***

Апартамент с песимистична физиономия.

През пукнатините на зелените стени ме следят очи.
Прахта по мебелите гримира ръцете ми.
Банкерски лампи хвърлят сенки като писъци.
Аз пищя!
Подът попи и изплю тишина.
Еднакви дни, различни дни... все носят печал.
Страдам за минало,
в което също царуваше тъга.
Дори в сънищата си се мъча.
Опетних мислите си.
Спомените също.
Изтегнаха са се до мен на леглото,
но аз съм им обърнал гръб.
Дърпат ме и питат,
какво толкова виждам на тавана.
С несбъднатите желания се смеем до зори.
Оставям недовършено.
14.03.2026

Завинаги в онзи февруари⁴

Спомням си го,... беше един от онези мразовити февруарски следобеди. Снежните облаци поглъщаха и последните лъчи на слънцето. Сивата мъгла загнездваше замръзналите балеринки, спускащи се бавно към безкрайната бяла покривка. Ледената пустиня хипнотизираше.

Вървахме към нашето място. Алексей намали темпото на хода, когато приближихме чайната и ме помоли да го изчакам, след което влезе вътре. Забави се известно време. Скрежта беше започнала да обгръща къдриците ми в ледената си прегръдка. Краката ми замръзваха от току-що отъпкания сняг. Единствено ръката ми съхраняваше спомена от топлината. Той беше плъзнал дланта си към китката ми, а след това напуканите му от студа пръсти нежно се преплетоха в моите. Излезе с две горещи чаши чай от липа. Подаде ми едната и хвана да тегли шейната с вече свободната си ръка.

Водеше ме към онзи хълм зад парка, където прекарвахме всеки ден в забавления и радости. Започнахме да се катерим по него. Всяко безгрохотно пукване на снежното одеяло караше тялото ми да потрепва от студа. Не се отказахме. Продължихме нагоре. Стигнахме до края на хълма. Височината предизвика наежване на кожата ми. Страхувах се. Той ме погледна. Отмести кичур от косата ми. Стори ми се, че понечи да ме целуне, но не го направи.

Седнахме в шейната и се спуснахме надолу. Стомахът ми се преобръщаше. Не знаех дали беше от страх и възбуда или от ехото на шепот: „Наденка, обичам Ви!“. Вероятно ми се е причуло. Нямахме как той да го е казал. „Хайде! Отново!“. Приканих го да се спуснем пак. Същите думи се разляха в повеея. Скоростта намалая. Изправихме се в шейната. Оставих онзи неведом шум в мислите си.

На следващият ден пак отидохме. На по-следващия също. Гласът ме преследваше при всяко спускане. Пак и пак, и пак. Чудех се чии бяха думите, които така сладко ме омайваха до полуда. Дали бяха негови, или си въобразявах, че са на вятъра?

Пролетта дойде. Слънцето изгря и разтопи снеговете. Хълмът беше вече зелен. Гласът постепенно утихваше, но сякаш още бродеше из обърканите ми мисли. Бленувах да го чуя онова „Наденка, обичам Ви!“ още веднъж, за последно. Само един път. Това желание подклаждаше огньовете вътре в мен. И когато ми го каже, да отвърна: „Алексей, обичам Ви!“. Тогава вятърът ще заеме гласовете ни и ще сполита с тях всички, които не смеят да рискуват. Нали любовта изисква смелост, май го прочетох в разказ на Чехов. Ние обаче не бяхме герои от негово произведение.

Алексей си стегна багажа за път и замина. Без да каже нищо...

Това беше отдавна. Сега съм омъжена и имам три прекрасни деца. Не знам какво стана с Алексей. Женен или самотник е той? И помни ли изобщо нашата зима, полета в

---

⁴ Другата гледна точка: по разказа „Шега“ на Чехов

шейната? Никога не забравих шепота. Но ако наистина е бил той, а не вятърът, защо не се осмели да ми каже? Мисля си, дали всичко не беше просто една шега?

„Името му беше Псамос”

Името му беше Псамос.

Красив е той. Снажен, висок, строен, с хубава фигура. Очите му- пясъчни са, кожата му- жълтеникава, косите му- те са златисти. Погледът му е отвезан, влюбен.

Приятели няма. Познати - броят се на пръстите му. Семейството му..., ами и той не знае къде е. Кой го е отгледал, кой се е грижил за него като дете? Твърди, че не помни. Има само сънища. Вода вижда в тях.

Все ходи към морето. Натам го влече. Казва, че го кара да се чувства добре. Усеща водата, играе си с нея. Гледа понякога големите камъни. Струва му се странно, че смолисто черните скали обграждат така красивите пенливи вълни, разбиващи се в катрана.

Небето е ясно. Слънцето пече ли, пече. А Псамос тепърва се разбужда. Очите му се отварят постепенно. Поглежда да види своя рай, към който отново ще заходи. Увива се в белите си одежди и се насочва натам. Стъпва бавно и галантно, сякаш левитира. Стига водата. Тя погалва мило кожата му, карайки го да настръхне от нежното ѝ докосване и леката хладнина. Харесва му тази игра.

Не усеща как морето бавно го притегля към себе си. Глезените, кръста, раменете, целият е под вода вече. Губи представа за всичко. Отправя го към онези скали, които той така и не разбира и презира. Вижда ги твърде късно. Воалът от пяна го обвива в бурната си прегръдка. Псамос се разбива в тях, но и те се разбиват в него. Златистите му коси, жълтеникавото му тяло и скалите се сливат. Малки фини песъчинки се разтичат във водата.

И така той прегърна морето.

Името му беше Псамос.

Композиция и изпълнение на Андреа Прокопова, 12.В

Андреа Проконова, 12.В

А колко е хубаво пак да е пролет! ...

(Диалози на вътрешните гласове)

Гласът на очите: Багри! Цветя! Слънце!

Гласът на споделянето: Не е ли това най-прекрасното чудо? Да виждаш цветовете, светлината, радостта. Да тичаш подир сенките на облаците и да се опитваш да ги достигнеш. Да бродиш из полето и да ловуваш първите последни слънчеви лъчи. Да си в съзвучие с деня.

Гласът на усещанията: И да се търкаляш по тревата, и да се рееш в полет в небесата, и да усещаш хладнината на тревата от лекото гъделичкане на утринната роса под стъпалата. Да чуваш жуженето на пчеличките, обикалящи светлите багри.

Гласът на паметта: Да бродиш из гората, търсейки старите си приятели. Да влезеш в хижата, която още пази спомена за късните вечери, за гонениците из двора, за лагерните огньовете. Хижата, чиито стени са попили смеховете, които още звънкат там някъде, там.

Гласът на екстаза: И колко е сладко да си спомниш за това безгрижие. За тази свободия от всичко! Ех, пролет! Пролет! Колко си прекрасна Ти!

Гласът на носталгията: О, колко хубаво беше тогава, когато всичко ти се струваше толкова необременено от челичната ръка.

Гласът на съмнението: Но в мига, когато се сещаш за нея, отправяш поглед и към ниското и съжаляваш, че си понечил да надзърнеш там. И търсиш пътя към онези спомени. Надяваш се горчилката на кафето да е изострила и попарила само небцето ти, но не и тях. И се питаш отново и отново, не може ли и там пак да бъде пролет?

Гласът на откритието: И решаваш да обърнеш гръб на далечната земя, потънала в чернилка, и да изпълниш пулмоните със свежестта на въздуха, и те да се просветлят с благоуханието на цъфналото вече омайниче.

Гласът на времето: И се чувстваш вече по-здрав, по-жив, по-вдъхновен от всякога, но точно в този момент се спираш и се питаш дали утре ще е същото, когато слезеш Там?

Гласът на раздвоението: А дали всичко не е просто едно мечтание, плод на твоето съзнание?

Когато разумът послуша сърцето

Сутринта се разля по небето – тиха и златиста. Слънчевите лъчи плахо докосваха прозореца ми, а въздухът беше изпълнен с нежното гукане на гълъбите, носители на добра вест, накацали по перваза. Денят обещаваше спокойствие.

И тогава го видях.

Сред белотата на перата една птица се открояваше. Тялото ѝ бе напрегнато, а в очите и се четеше тревога, измъчваше я. По крилата личаха тъмни следи от кръв. Гълъбът изглеждаше уплашен и разтревожен, сякаш светът около него бе рухнал, станал така враждебен и студен.

Останалите птици не забелязаха нищо. Те разпериха крила и с лекота се понесоха към друг прозорец, към друг перваз, с надеждата да намерят храна. Оставиха го сам, беззащитен и треперещ. Сам срещу страха и тишината.

А аз останах неподвижна.

В гърдите ми се надигна тревога – смесица от страх и страдание. Разумът ми подсказваше да не се намесвам, да оставя природата да следва своя ход. Но сърцето ми не можеше да приеме тази безмълвна жестокост.

Гълъбът се сви в ъгъла на перваза, притиснал раненото си крило, сякаш се опитваше да скрие болката си от целия свят. Остана прикован, прикован към този немилостив космически ред.

Калина Боровска, 12.Г клас

Хубостта на езерото

Времето става безкрайно
и светлината огрява душата ми,
когато красотата ти
пристъпи в моето пространство.

Дуализмът изчезва от моя свят,
тялото и духът ми се сливат ведно.
И всяка тъмна мисъл чезне
в чистотата ти безкрайна,
изпълнила моето съзнание.

Любовта се превръща в мое слънце,
без което животът би бил
безсмислен и празен.

Мигът се превръща във вечност
и всяко съмнение се превръща
в купчина пепел.
В този момент знам отговора на въпроса...

Самота

Гъста мъгла обгръщаше земята,
тънката ѝ четка потъваше в боята.
Мислите ѝ заглъхваха в тишината,
забравила бе допира на топлината.

Рисуваше себе си сама под душа,
искаше да отмие душевната си суша.
Картината на живота ѝ бе сложна,
борбата за любовта ѝ бе неотложна.

За миг не трепна нейното око,
не се боеше от „ами какво ако?“,
въпроси много изплуваха на повърхността,
но се губеха в дълбините на безкрайността.

Моето друго аз

Седим един срещу друг, баща и дъщеря,
в душата ми посажда той разумни цветя.
В него живее душата на свободно дете,
мечтаещо да покори безкрайното небе.

Възхищавам се на необятния му талант,
надникващ зад образа на висок гигант.
От опит познава добре физическия свят,
който за мен е далечен и непознат цвят.

Чуждо за него е духовното учение,
затова очите му ме гледат с опиянение.
Разкрива пред мен уязвимите си тайни,
с вяра, че ще излекувам неговите рани.

Когато в камък се превърне моето сърце,
поемам светлината на неговите ръце.
В очите ни плава величествено любовта,
изгряло е у нас слънцето на радостта.

Нашите нирвани

Нирвана е състояние на дълбоко вътрешно спокойствие, при което умът се освобождава от натрапчиви мисли и вътрешни конфликти. Тогава човек възприема случващото се около себе си спокойно и ясно, без излишно напрежение и тревога. Това е усещане за лекота и свобода, при което изчезва нуждата всичко да бъде различно, по-добро или по-съвършено. Човек просто приема момента такъв, какъвто е, и намира хармония в него.

Но нирвана не е само върховно и трудно достижимо просветление. Тя може да се открие и в малките моменти на вътрешен мир, които срещаме всеки ден. В забързаното ежедневие, изпълнено със стрес, задачи и постоянни ангажименти, нирвана изглежда като нещо далечно и почти недостижимо. Често си представяме, че тя изисква дълго уединение, медитация или пълно откъсване от света. Но не е ли тя и онзи миг, в който пием сутрешното си кафе? Или пък моментът, в който сядаме в претъпкания автобус, слагаме слушалките си и забравяме за всичко? Или когато сме сред природата, необременени от мисли?

Малките нирвани са тези кратки мигове на спокойствие, когато спираме да се борим със себе си и с очакванията си, когато просто съществуваме. Те ни напомнят, че щастието не е в преследването на съвършенство, а в приемането на това, което е тук и сега. В тези моменти осъзнаваме, че нирвана не е нещо, което непременно трябва да постигнем, и което изисква години лишения и медитации, а състояние, което можем да си позволим, дори само за миг.

Магическият реализъм в нашия живот

Магическият реализъм е литературно направление, при което реалността се представя като обикновена, но в нея присъстват магически и необясними елементи. Те не се възприемат като нещо странно, а като естествена част от ежедневието. В този стил реалното и фантастичното се преплитат, без да се прави ясна граница между тях.

Магическият реализъм в нашия живот не е начин да избягаме от действителността, а средство да я разчетем. В живота ни няма летящи хора, призраци и други свръхестествени същества, но има не по-малко необясними явления — памет, която променя фактите, съвпадения, които се случват точно навреме, предмети, които носят повече история, отколкото можем да понесем. Именно тук започва магическият реализъм — в ежедневието, което изглежда напълно обикновено, но всъщност понякога е трудно обяснимо.

Като движение магическият реализъм отхвърля разделението между реално и фантастично. По същия начин и нашият живот не се подчинява само на логиката. Вярваме в числа, ритуали и поличби, пазим дрехи и снимки като доказателство за нечие присъствие. Разговаряме с хора, които вече не са с нас. Взимаме решения по усета, а после ги обясняваме чрез логични аргументи. Това не е слабост на разума, а начин за ориентиране в свят, който често е противоречив.

Магическият реализъм ни учи да гледаме на необяснимото не като дефект, а като част от естествения ритъм. Той ни показва, че спомените имат собствен живот, че миналото не остава в хронологията, а постоянно участва в настоящето, че случайностите не са просто липса на предвидимост, а знаци, които търсим. Магическият реализъм не обещава чудеса, но не отрича тяхното присъствие. Така магичното се превръща в средство за осмисляне на онова, което рационалното не успява да побере или осмисли.

Лора Сентова, 12.А Магическият реализъм

Коментар на „Тясната лъжичка“ от Хулио Кортасар

В краткия текст на Хулио Кортасар можем да видим как едно нещо, привидно положително и на почит при хората, може да се превърне в проклятие.

Още в началото на текста добродетелта е представена като микроб и това е подсказка, че тя не е безобидна и нейната прекомерна употреба може да създава неприятни ситуации. Въпреки това, *фамата* решава да тества нейния ефект върху своята тъща и резултатите, които идват мигновено, са необичайни и леко стряскащи. Държанието ѝ изцяло се променя, не остава и спомен от миналите ѝ навици и нейната същност е изцяло различна. Това събитие има добри страни, но едновременно с това причинява и проблеми. На фона на нейното поведение, това на дъщеря ѝ започва да се откроява със своите недостатъци, които преди това са били невзрачни и безвредни. В тази част от текста се акцентира върху съвършенството и как то влияе на околното. Когато то се появи под някаква форма, всичко около него започва да бледнее и негативните черти ни правят впечатление, въпреки че не сме ги забелязали преди и това предизвиква силно смущение у хората. Виждайки промяната у тъщата, *фамата* решава, че трябва да даде една лъжичка от микроба и на жена си. Това, което следва, е появата на още едно съвършено същество и тя, заслепена от изтънченото ѝ чувство за морал и току-що придобитите ѝ перфектни качества, решава, че съпругът има прекалено много недъзи, които не съответстват на нейната новородена представа за света, и тя го напуска.

След период на размишление, той също поглъща добродетелта, но това не му възвръща стария живот, а го усамотява още повече. Когато и тримата са достигнали най-блестящата версия на себе си, те не поддържат контакт. Не могат да си позволят да застрашат тази възвишеност, която вече притежават, и нейното опазване се превръща в единствената мисия на живота им.

Изводът, който можем да извадим от тази история, е че невинаги дадено качество в големи количества е благословия и ще ни бъде полезно. Ние се стремим към постигането на съвършенството, но не се замисляме, че то е изключително монотонно и еднообразно. Ако всички го достигнем, първоначално може да ни изглежда прекрасно, но с времето ще разберем, че то е плоско и безразлично и притъпява всички онези наши черти, които ни правят хора. Един перфектен човек би бил изключително отличаващ се от останалите, съответно и невероятно нещастен, защото не би могъл да намери другар със същия светоглед. Той би имал коренно различна ценностна система и поради тази причина малките обикновени проблеми на околните биха го карали да страни от тях, а това би създавало една безкрайна опустошаваща самота.

Александър Виденов, 12.

Безмълвната Атина

Защо се отрече от нас в нощите безкрайни, които броим?
И тъй бързо изгаси факела си негасим,
заради който лаконично казаха ни да горим.

Подай ръка, издърпай ме от тихата бездна на железния век —
хюбрисът от дни и дела,
човек,
описва погромната ни съдба.

...

Защо позволяваш храма ти сакрален
кочина да стане за разврата на дивеещи глигани
преяли с жълдите на твоейто богатство,
с гарнитура — страници от голямата книга? Брутален...
е опитът да вземат наследството интелектуално,
маскирайки го с лъжи, осквернявайки го фатално.
За жалост, това не е само локално.

Глобално горят страници и ги подменят с нови.
Захвърлихме писалките, сложиха ни окови
от нули и единици, обковани пищови.

А ти къде отиде, докато ние тънем
с главата надолу — зареждане, тътен?
Погледът ти след този удар е мътен.

...

На първия ред сме застанали малко,
а навън се чува тържество — колко жалко!
Крилатият с тръбата иде със края насмалко!

...

Но аз знам, че след петъка идва неделя
и щом ни има, не идва краят на твоята повеля.
Във мен се крие оръдие непоклатимо — ще стреля!

Към и под лавината

(Коментари върху филма „Лавина” и едноименния роман на Блага Димитрова)

„Ние” в „Лавина”

„Единичните стъпки все гонят някого или нещо”. В планината индивидът е подчинен на общността. Заедно вървят към общия си устрем. Сам човекът не успява да се осъществи. Следвайки останалите, той извървява и пътя към себе си, доказателство, за което са думите: „Ти гониш не тях, а себе си”. Тази идея внушава нуждата на личността да се припознае в нещо по-мощно. Прямо Киркегор така човекът се отваря към ближния и преминава в религиозния модус. Себереализира се в „ние”, което го превръща в значим. „Ние” са всичко. Те са лавината, съставено от снежинки. Силни са. Без тях е утвърдено вярването, че човек е лишен от перспектива и място в колективния свят, чиито дири ще изгуби, ако не заеме мястото в редицата.

Водач(и)

Водачът притежава умерена власт. Носи отговорността да наставлява групата. Указва посоката, която да поеме. Свързва я с мечтата да покори върха, като преценява рисковете и уверява в сигурното близко бъдеще.

Но водачът е и най-самотен. Понякога именно чувството да определиш нечия съдба е бремене, което не се разтапя както снега. То го дави бавно, през целия му житейски път. Именно това се наблюдава в „Лавина”. Грешната преценка може да погуби животи. Може да се превърне в трагедия отвъд агрегатните състояния на водата и уязвяването на душата.

Дали обаче сам водачът води групата?

Изхождайки от рационализма и дефинирането на човека като разумен, отговорът би бил отрицателен. Против свободната човешка воля е която и да е тиранична форма. В обобщаващото „ние” „отговорността се разпределя”.

Водачът може да предупреди и предложи маршрут в планината, но въпреки гласуваното му доверие от групата, тя може да откаже да го последва. Например в „Лавина” останалите алпинисти съзнават неблагоприятните условия, но все пак остават верни на откъса от „Ти гониш”: „Безгрижие - това е групова добродетел.” Така те следват водача си, който обаче продължава пътя им не към върха, не към свободата, не към Памир, а към смъртта.

Парадоксалният образ на водача, който се отказва да води, в „Лавина” изглежда трагично. При разговора си с Дара, която търси у него вината, че не ги е спрял от подвига, той изрича следното: „Нямаше да ме послушате. Този, който не е заразен от общата лудост, се обявява за луд.” Това е първата подсказка за силата на колектива, която

надскача предупрежденията, в контекста на сюжета, за пресен сняг. Сила, която не е подчинена на човек, а на мечтата и недостижимата изцяло свобода.

Авангардът в „Лавина”

„Изкуството преминава и на червена светлина”. Думите на скулптора ясно отразяват творческия бунт. Той не е жертва на фалшивите граници. Своенравен е и е пример за „прогресивното” общество. В планината тази идея резонира с устрема към покоряване на върхове, което носи усещането за независимост.

Човекът на изкуството в „Лавина” търси дълбокия екзистенциален смисъл в ежедневието. Отвъд доловимото и обзримото той има и пророческа сила. В духа на Гео Милев и веруюто „Всичко писано от поети и философи - ще се сбъдне”, творецът предсказва чрез мрачните си мисли реалността. От друга страна, артистичната чувствителност е и ориентир, и самокритика. Този нюанс е изобразен в главата от романа „Мигновени проблясъци”. Стремехът към доказването на човек, че е достоен да извърши велико дело, го отвежда до момента, в който издъхва под подценената, „недостойна” за славна смърт българска лавина.

Записки на Мери Хъдсън или какво премълча Селинджър в „Човекът, който се смее“

Вървя пеша към игрището на команчите. Сама. Запалих цигара и вдишвам жадно никотина. Знам, че Джон ме чака в автобуса с децата, но аз не мога да отида там, да говоря с него пред всичките момченца...

Колкото повече приближавам, толкова повече усещам тежестта на ситуацията, която сякаш ме премазва и задушавя. Хвърлям раздражено цигарата в една локва. Дълбоко в себе си вече съм се предала, знам, че е неизбежно – с Джон трябва да се разделим, не можем да се видим никога повече.

Обливам се в сълзи при мисълта за това, което направих, колко ми се иска да споделя с Джон да поеме от плещите ми този товар, да ме утеши и да ми обещае светло бъдеще заедно. О, богове, съдба, или който и да се крие зад кулисите, как допуснахте това – да вкуся любовта само за да я изгубя и то по собствена вина. Но аз трябва да изпия докрай горчивата чаша и ако го обичам, трябва да го направя сама. А аз толкова много го обичам. Той не го осъзнава, но е най-хубавото нещо, което ми се е случвало, човекът, който преобрази живота ми и макар да беше само един миг, времето ни заедно ме направи по-щастлива от всякога.

Джон, разбира се, не знае нищо за чудовищното ми престъпление точно затова трябва да се сбогуваме завинаги. Искам той да е щастлив, да ме забрави. Трябва да се откаже от мен, колкото и да ми къса сърцето, това е единственият начин, нямам право да остана с него, защото така ще го погубя. Ох, само да не се разколебая точно когато истинската любов е на изпитание. Нали да обичаш значи да страдаш?

Всичко започна вчера, сестра ми пак беше пияна и злословеше по адрес на Джон. Докато ѝ помагах да се качи по стълбите към спалнята, тя изведнъж се спря, погледна ме, устата ѝ се разтегли в усмивка и ми прошепна: „Да не се изненадаш само ако баща ни го пречука.“ Кръвта в жилите ми се смрази, в следващия момент я пуснах, даже мисля, че я бутнах, тя се свлече по мраморното стълбище с неестествено силен и зловещ трясък. Майка ни се появи на прага на стаята си, за един ужасяващ миг погледите ни се срещнаха, можех да прочета ужаса, обвинението и омразата в очите ѝ, не се бавих повече и напуснах къщата. Не знам как изкарах нощта, но на сутринта позвъних в болницата – кошмарите ми се сбъдваха, сестра ми беше умряла от мозъчен кръвоизлив, аз убих собствената си сестра. Колкото повече обмислям, толкова по-ясно виждам всичко – аз съм убийца, дори да не отида в затвора, вече съм белязана с клеймото на Каин. Няма за мен друг изход освен да отнема и своя собствен живот, трябва да го направя скоро, преди всички да са разбрали. Но както казах, няма да спомена и дума на Джон, нямам правото да съсия и неговия живот. Нека мисли, че се разделяме. Дано не е твърде късно. Уф, защо записвам всички тези глупости.

Преображението

Из златните запаси кръжаха златисти пчели. Бяха многобройни и закриваха небето. Златното им отражение личеше по осветената земя. Сякаш слънцето реши, че му се отдава възможност да си почине - те му вършеха работата по-добре от самия него.

Сред хилядите пчели съществуваха хиляди полемики. Не толкова съзерцателно битие беше целунало пчелата работник. След тежкия работен ден той се прибираще вкъщи. Ежедневието му, подобно на това на всички пчели, беше еднообразно - работа от сутрин до вечер. Въпреки това той намираше спокойствие в тази простуда. Сякаш работата, макар и двигател, беше и гориво.

Секундите станаха минути, минутите - часове, часовете - дни, а дните - седмици. Цикълът на неговия живот не беше стълба с крайна цел, а колело, набиращо безкрайна инерция. Колелото нямаше край, а краят нямаше време за представяне.

Един ден, поради някаква случайност, по време на работа се случи нещо различно за неговото ежедневие - срещна женска пчела. Сякаш я беше виждал преди, но не му беше ясно как и защо. Това беше бъдещата му половинка. Не това, което поставяше край на пътя, а крайна цел.

- Ти бъди винаги моя, а аз ще построя наше царство, с наши правила!
- Обещавам ти, ще бъда! Ще ти пристана и завинаги ще бъда твоя кралица !
- Само ми дай време и скоро ще сме крал и кралица на меда!

Разбира се, нямаше второ мнение - работникът пчела цял живот вършеше тая черна прокоба, без да има ясна цел, та какво оставаше, когато вече беше ясна. Просто трябваше да се потруди още малко за вечното блаженство. Насочи цялата си енергия към това да излезе от матрицата, която като че ли досега беше неотменимо вкоренена в неговото битуване.

Но можеше ли да напусне онова, което го определяше? Можеше ли да се отдели от това, което е неделимо цяло ? Трябваше да е готов на всичко - дори на цената да изгуби себе си. И той го съзна. Разбра, че за да напусне гнездото, където беше роден и цял живот работил системно, трябва да престане да бъде като другите. Промяната щеше да го измъкне от ежедневието. Тя щеше да бъде неговото ново начало.

Първо си откъсна краката - за да не пълзи като пчела.

После си откъсна крилцата - за да не жужи като пчела.

След това премахна жилото - за да не жили като пчела.

Преобрази се напълно. Нямаше и следа от жълтия работник.

- „НАТРАПНИК!“ - извика случайна пчела, която навярно охраняваше медената империя.

Не след дълго работничето бе изхвърлено от гнездото. Това му даде възможността да осъществи своята мечта - да създаде собствено гнездо, собствен път. Освети пътя за своята приятелка, за да може тя да го види и да застане като кралица до своя крал.

Осветяваше, но тя не виждаше. Той викаше, но тя не чуваше.

Обърна се и започна да се чуди какво става. На следващия ден видя сватба. Нечия сватба. Нейната сватба. Но той не бе част от нея. Жена му се омъжваше за друга пчела. Новият ѝ мъж изглеждаше точно като него - така изглеждаха всички. Когато преобразеното буболече ѝ каза, че мъжът ѝ е той самият, но пременен, тя му се изсмя в лицето:

- За първи път виждам насекомо като теб! По нищо не изглежда, че ти си моят мъж !
Какво му оставаше вече на на това буболече?

Без крака, без крила, без жена.

Зарови се в земята и заплака. Плачът му скоро стана по-тих, после млъкна.

„Може би, като се събудя, ще бъда пак нормален. Ще бъда крал - не на едно, ами на две гнезда!“ - рече си той и затвори очи с наивна детска усмивка на лицето.

Настъпи кротък и спокоен вечен сън.

Колелото на живота изведнъж замръзна.

Така започна мечтаното ново начало, за което той тъй милееше в своя кратък живот.

Езикът – чист и неопетнен

Езикът не е просто лексика и граматика. Не е просто зубрене на думи и правила. Той е изкуство. Способността да изразяваш мнение, което да е структурирано, свързано и съдържателно, изисква майсторство и мисъл. За даване на стойностни аргументи е нужна логика. Това е наука, създадена от Аристотел. Утвърдени са три основни действия на мисленето: схващане, отсъждане и формиране на извод. Логиката е определена като „учение на правилното мислене“. Езикът е инструментът, който ни позволява да изразим мисълта. Без него формулирането на мнения, на тези и на аргументи би било невъзможно. Всички знания, които получаваме, стигат до нас чрез езика. Без него никой нищо не би могъл да каже, нито да научи. Ето защо владенето на език е в основата на всичко. Латинският, макар и мъртъв език, стои в основата на множество други езици, както и гръцкият. Много думи, които употребяваме, са с латински, или с гръцки произход, без да го осъзнаваме. Поради тази причина доброто познаване на латински много би помогнало в изучаването на други езици. Освен това романските езици – английски, френски, италиански, испански, португалски са сходни помежду си. Следователно на англофоните и на франкофоните им е по-лесно да разбират италиански. Ето защо езиците са безценно културно богатство.

Много думи в родния ни език са с чужд произход. В българския език се съдържат множество турцизми – акъл, баир, барабар, геврек, далавера, кавга, калабалък и др. Тогава какво означава чист и неопетнен език? Да не съдържа чуждици? Да махнем турцизмите от българския език, да забраним френските думи „мерси“ или „гардероб“ като израз на патриотизъм? Език, който съдържа думи с чужд произход, не е опетнен. Той става още по-богат. Да омърсиш език означава да не оценяваш неговата стойност и да не проявяваш никаква заинтересованост към значението на думите. Що се отнася до новата Gen Z мода – заместването на български думи с побългарени англицизми като „чийтвам“ (мамя), „дисреспектвам“ (не уважавам), „спойлвам“ (развалям), тази тенденция осквернява българския език, защото демонстрира мързел и нежелание да се сетим за елементарни думи, а не познания по английски. Когато използваме конкретни думи в грешен контекст, без да ни интересува, също мърсим езика. Трябва да ценим и уважаваме всеки език, да го учим и употребяваме правилно, а не както ни е по-лесно. Това е начинът да го запазим чист.

Хората имат склонност да приписват на другите прибързани квалификации – тези, които са тихи и по-затворени, са категоризирани като срамежливи и несамоуверени, следователно – смотани. И обратното: общителните и шумните са уверени и готини. Това схващане е много погрешно. Не е нужно да се перчиш, за да бъдеш самоуверен. Нито пък „тих“ непременно означава „срамежлив“.

Да вземем за пример сценичните изяви. Водещият в представлението вика на сцената човек „който е много успешен и с голямо сценично присъствие“. Излезлият на сцената хваща микрофона и с твърде много самочувствие започва да се хвали на публиката с изявите си, дори в действителност той да няма особено голям, или даже никакъв, талант, да е посредствен и постиженията му да не заслужават големи адмирации. Такъв тип хора се рекламират, самозаблуждавайки се и нетрезво повярвали в собствената си бездарност, в името на славата и успеха. Това представлява един тотален панаир на суетата. Усетът за истинския талант, за това, което е наистина красиво, е притъпен, защото хората лесно биват манипулирани от рекламите. Следователно са склонни да приемат абсолютната посредственост за талант, само защото е популяризирана. Затова главен принос имат технологиите. Всички тези тенденции, суети и погрешни разбирания водят до подмяна на имената на нещата. Сценично присъствие не означава фукане и прекалена самоувереност. То е да си емоционално свързан с това, което представяш и да носиш изкуството в себе си. Споменатото изкривяване и опростяване също би могло да се счита за омърсяване на езика.

Говорейки, хората трябва да изразяват мисъл и да се замислят върху значението на думите, за да може езикът да се съхрани чист и неопетнен. Да продължи да бъде изкуство и културно богатство.

Детето на нощта

Разрез на сърцето,
море, вълни,
Разрязах си сърцето,
пясък и лъчи,
Рана на душата,
смях, искри,
Раниха ми душата
топли полъхи,
Черно на очите,
синева, лети,
Почернях ми очите,
тук завинаги!
Колко тежки станаха сълзите!

Тъмна бездна,
високо във небето,
Загадка звездна,
шири се като в полето,
Впи се във ума,
волна мисъл, а морето,
Отрови мисълта,
за което тъй жаляло бе сърцето,
Посея на злото семена,
изпълни то със свобода -
Пораснаха изящни черните цветя
вечната мечта,
Там, във онова,
детето на нощта.
Детето на нощта.

L'enfant de la nuit

Coupure du cœur,
mer, des vagues,
J'ai coupé mon cœur,
sable et rayons,

Blessure de l'âme,
rire, des blagues
On a blessé mon âme,
souffle chaud et son chanson
Noir sur les yeux,
azur, voler
Ils ont noirci, mes yeux,
ici pour éternité !
Comment est-il toujours neigeux !

Un fossé dépourvu de lumière,
haut dans le ciel s'étend,
Une énigme toute stellaire,
juste comme dans les champs,
De l'esprit s'était-elle imprégnée,
esprit volitif... et la mer,
La pensée humaine – empoisonnée,
que le cœur trouvait tellement chère,
Les graines du mal y étaient semées,
de liberté – le seul rêve, voici,
Fleurs noirs ont épanoui
elle a empli
Là...dans ceci,
l'enfant de la nuit.
L'enfant de la nuit.

Безсънна нощ

Пак настъпва тишина.
Очите се затварят.
Но уви, надига се като вълна,
не за първи път,
прилив от слова.
Бурно блъскат се в тиха самота
Мисли, гласове...

Кой за бъдещото утре
беззвучно ти загатва,
кой с тънък шепот в ухото
стихове плете и те зове,

кой задава вечните въпроси
Да бъдеш или...

Не бива, не искам пак отново...

Някой в кухнята шуми.
Странник, идващ от война.
Кой смее моя сън да развали?
Да не би и той да страда
от грохота на песен, отровена от Ада?
Да не би и той да се заблуди,
че безсънницата ражда плодове?
Ха! Отговори били те!
Плодове на въображението.
Плодове, отровени от адска песен.
Заблуда, че животът тъй е лесен!

Наляво, надясно,
студена пот избива.
Меката възглавница -
някога Райска градина
за мечти,
вече тръни бодливи засажда.
И песента не спира да звучи.
Осъжда те душата ти!
На прага на смъртта,
равносметка в часа на синята мъгла.

Страх.
Клепачи бунтуват се с все сила,
борбата не затихва.
Армии от яростни викове ужасни,
В „ре“ минор звучат нотите и все
по-гръмогласни
стават мисли, гласове...
Бесове...

Отварят се очите.
Избистря се в тъмнината
глухо и отчаяно безсъние.

Ах, колко ме е страх
от собственото ми безумие,
което ситни капки дъжд навън в зората
разпалиха в душата.

Не, не искам и не бива никога отново!

Мислите ми да са господар
на нощта и на моята съдба.
Тиранин на едничка празна вера
дори и тя да е химера.
Не, не искам пак да съм сама,
само Аз и Мисълта
за важните неща,
които тъй ме плашат още от сега.

**По и срещу течението
(Нощен ястреб)**

Но да умреш, когато
се отърсва
земята
от отровната си
плесен,
когато милионите възкръсват,
това е песен,
да,
това е песен!

„Писмо”, Никола Йонков Вапцаров,
1940

Факт ли е, че винаги в своя живот човекът търси лесното? Сякаш действително са малко тези, които предпочитат да им е трудно. Каква е цената на това да се пуснеш по течението обаче, дори и да е по-лесно, и дали понякога упоритото плуване срещу него ни се оказва по-смислено?

Пускането по течението се дефинира, в контекста на нашето време, чрез отказа от всякакъв вид действеност по съответно всякакви въпроси. В масовата действителност като че ли „пускането по течението” е станало най-възприеманата житейска философия. Дали засяга училище, работа, социално положение, политическа ситуация, по някакъв начин тази апатия се е утвърдила като основен принцип на съществуването. Зад този феномен обаче трябва да има някаква причина. Извън обикновената незаинтересованост, която напоследък е все по-характерна за обществото, отказът от реакция може да бъде израз на гняв, разочарование, тревога. И дори и привидно да изглежда, че някой е избрал лесното, пускайки се по течението, той не бива да бъде натоварен с вина заради това свое решение. Понякога изборът човек да мълчи, да не се противопоставя, да избягва да се бунтува, може да е както в литературата – апосиопеза. Една житейска апосиопеза, замлъкване под напора на силните чувства. Би било банален, но действителен пример да се спомене как често работниците предпочитат да не се противопоставят открито на своите началници. В много от случаите такъв тип бунт довежда до скандали, съкращения, понижения. Въпросът “Ще успея ли да свържа двата края този месец?” тежи повече на изморения от труда или живота човек, от вътрешния глас, който казва: „Не искам да се съглася!”. Естествено е човекът да се старее да се предпази, дори това да го заставя да бъде покорен. Но въпреки това, все ще се намери един, който ще се хвърли устремено да върви срещу установения ред и който ще прегърне бунтовническата идея.

Определението „бунтовник” излиза извън сферите на историята и социално-политическите революции. Бунтовници са всички, които решават, че спускането срещу течението си струва усилията. Разликата между това да си по течението и срещу него е, че

във втория случай се движиш и действаш и буквално, и преносно. Макар и смисълът на живота да е субективен, все пак да се движиш самостоятелно е сякаш по-изпълващо от това просто да бъдеш носен и прехвърлян спрямо днешните вълни и ветрове. Трудното носи със себе си и безкрайни рискове, но често в своя край то довежда до същинското удовлетворение. Покорството никога не носи пълно щастие, докато неподчинението, дори застрашаващо понякога и живота, и здравето е по-възможно да доведе до мечтаното от човека съществуване. Усещането, че си се преборил, навярно е по-ценно от това, че си седял тих и си бил награден с това, че не си бил наказан. Макар и да е широко употребявано клише, е истина, че на този свят нищо не идва наготово и за всичко трябва да се борим. И колкото и безмилостно жестока да е борбата, да носиш венеца от своята победа над обстоятелствата, живота и съдбата, е осмислящо.

Роза Люксембург казва, че „тези, които не се движат, не забелязват оковите си“. Няма как човек да усети смисъла на плуването срещу течението в най-голямата му цялост, докато не се осмели да го направи. Идеята изобщо за противодействие обаче е много трудна за разбиране и усвояване, а още повече и за осъществяване. Следователно за един човек, който досега не се е докосвал до революцията, тя може да изглежда ненужна. Мнозинството от хората имат склонност да търсят успокоение за себе си в лошото си положение, за да избегнат борбата точно защото се убеждават, че да се борят няма смисъл. Но реалността не е такава - човек осъзнава колко ценно е поне да се опита да плува срещу течението в момента, в който се реши. Преди това, носейки се по обстоятелствата, той не успява да си даде напълно сметка за опороченото си съществуване, защото не може да си представи, че за него може да има по-добър ден. Поради това именно бунтът и активизмът са ключът към мечтания светъл час - чрез тях човекът усеща и преживява най-много своята реалност.

Андрешко от едноименния Елин-Пелинов разказ е пример за тази естествена и осмисляща сила на бунта. Умишлено текстът не представя какви са последиците за героя, след като решава да бъде срещу течението и да се противопостави на съдия-изпълнителя, воинът на властта и институциите. Важно е деянието му, извършено също под напора на силни чувства. Само че вместо да замлъкне, Андрешко предприема своеобразно опълчване. Показва се как действително бунтът носи житейския смисъл и вътрешното усещане, че си човек, а не вълк. Номо homini lupus est, но и бунтът на човека означава, че той се е увълчил срещу човека. Въпреки това, както в разказа „Андрешко“, често именно бунтовническите действия напомнят, че сме хора.

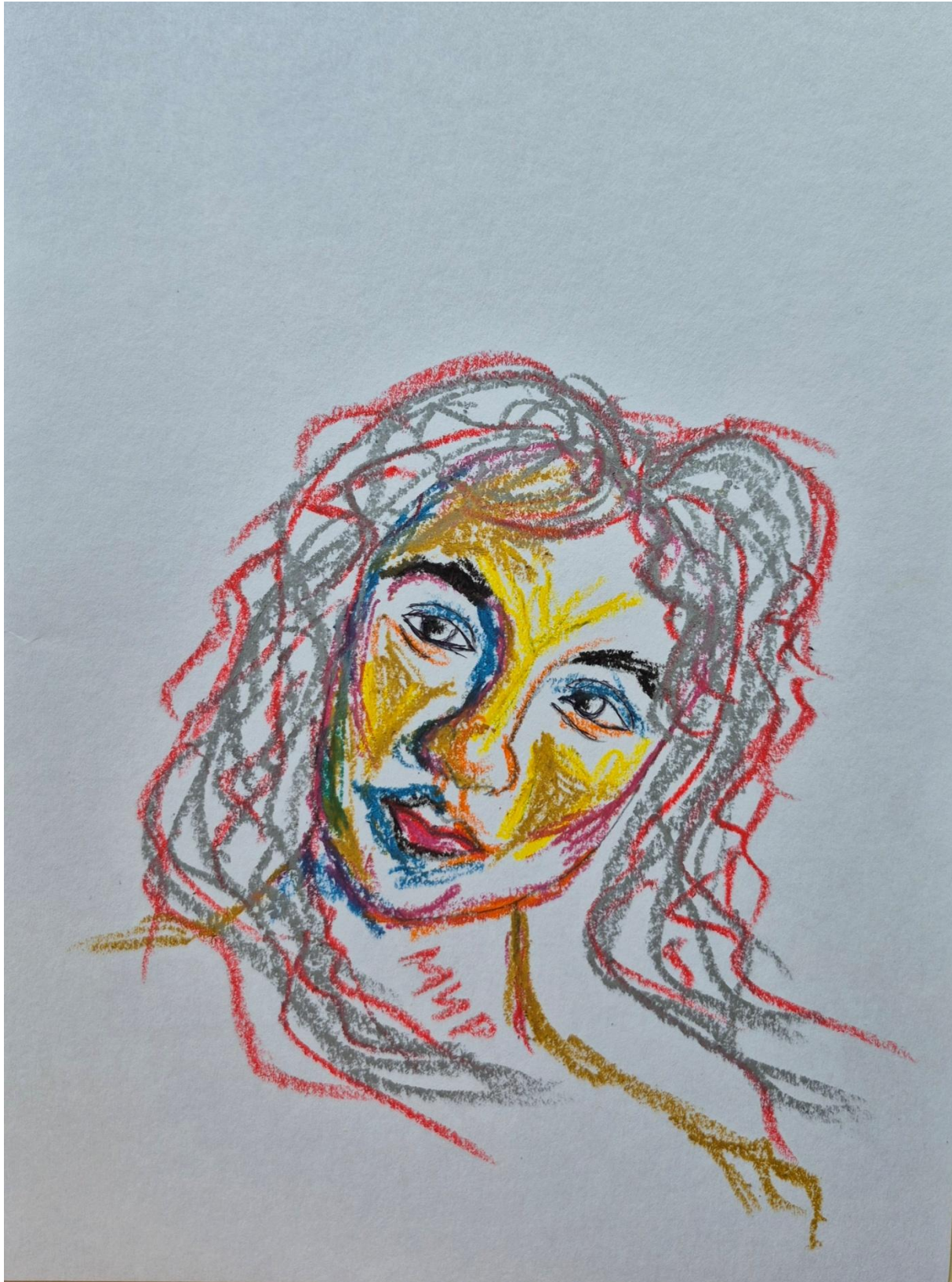
Също като в „Приказка за стълбата“ от Х.Смирненски и в действителността понякога поемането срещу течението бива неуспешно. Тръгвайки срещу установеното, един от рисковете е да загубеш именно себе си. А тази жертва е най-страшна. Момъкът не устоява на изкушенията, изразени чрез хитростите на Дявола. Някъде по пътя на своята борба младежът бива подлъган и повлечен с течението. Така и в нашата реалност никой на никого не позволява току-така да противодейства. По-удобно е всички да сме апатични. И точно тази заплаха трябва да ни бъде мотив винаги да се борим. Цялата световна история,

всички революции и всеизвестни прояви на опълчване говорят за това как да се носиш по течението никога не е правилният избор (или поне не смисленият). Какво като сме живели цял един живот, когато в душата ни е царяло покорство и неудовлетвореност?... Докато преживяваш под чуждата сянка, никога няма да те огрее слънце.

И така, личен избор е дали човек ще се пусне по течението, или ще бъде срещу него. Дейността е най-ценна, стига човекът да осъзнае ценността ѝ. Не е за всеки да бъде деен, по-лесно е да бъдеш просто зрител в театъра на живота. Накрая обаче, овациите обират актьорите и техните актове ще помни вечността.

Ива Николова, 12.В

Ива Николова, 12.В

Стихове и разкази, есета и критически коментари, драматични експерименти, картини и... музика. „По и срещу течението“ е движение през изкуства и демонстрация на многостранните таланти на ученици от Випуск 2026 на 9.ФЕГ „Ламартин“. В книжката те иронично и осмислено, емоционално, игриво и красиво улавят неща от живота на повърхността и надълбоко. И доказват, че когато следваш или сменяш посоката, влизаш или излизаш от такта, е важно да откриваш своя ритъм.